

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв
Кафедра духових та ударних інструментів

УДК

На правах рукопису

МИХАЛЬЧУК МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ

Магістерська робота

**Культурно-мистецька діяльність
циклової комісії духових та ударних інструментів
Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв
імені С. Воробкевича в ХХ на поч. ХХІ ст.**

Науковий керівник:

заслужений діяч мистецтв України,
кандидат педагогічних наук, професор
Цюлюпа Степан Данилович

Рівне – 2021

Михальчук М.В. Культурно-мистецька діяльність циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича в ХХ на поч. ХХІ ст.: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» / [наук. кер. – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор Цюлюпа С. Д.]. – Рівне: РДГУ, 2021.

У магістерському дослідженні розглядаються питання культурно-мистецької діяльності педагогічного колективу училища і циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича в період ХХ - початок ХХІ століття.

В науковій роботі висвітлюється інформація про творчі здобутки духових оркестрів Буковини а також дані про кращих випускників циклової комісії коледжу.

Рецензенти: Закопець Лев Миронович – заслужений діяч мистецтв України, професор, директор Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької, м. Львів.

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1 ЕВОЛЮЦІЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ ІМЕНІ С. ВОРОБКЕВИЧА В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ	
1.1. Культурно-просвітницький рух на Буковині.....	10
1.2. Передумови створення Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.....	19
Висновки до першого розділу.....	29
Розділ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТИВУ КОЛЕДЖУ В ТВОРЧОМУ ТА НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ	
2.1. Організація освітнього процесу Чернівецького обласного фахового коледжу культури і мистецтв імені І. Воробкевича.....	31
2.2. Циклова комісія духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича в культурно-мистецькому житті Буковини.....	40
Висновки до другого розділу.....	64
Висновки.....	66
Список використаних джерел.....	69
Додатки.....	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Початок нового століття характеризується корінними змінами у суспільстві та його соціально-економічному розвитку, що створює реальні передумови для оновлення системи освіти як інтелектуально-духовної основи розвитку держави, суспільства та особистості.

Саме освіта має стати пріоритетним напрямом розвитку суспільства, створюючи всі умови для оновлення системи виховання підростаючого покоління нової формації як носія національної свідомості, моралі, духовних цінностей.

У законі України „Про освіту”, національній програмі „Освіта. Україна XXI століття” визначаються основні та стратегічні напрями, орієнтовані на зміну підходу до фахової підготовки педагога-музиканта.

Саме музична освіта як невід’ємна та значима частина загальної освіти покликана вирішити питання духовного розвитку особистості з високим рівнем професійних компетентностей та моральних якостей, адже незаперечним є той факт, що мистецтво завжди виступає важливим важелем у передачі молоді художньо-естетичних цінностей.

На сучасному етапі Україна переживає черговий етап національного відродження, що пояснює сплеск зацікавленості науковців та мистецтвознавців до вивчення та відтворення історичної картини становлення та розвитку вітчизняної музичної культури та освіти, вивчення позитивного досвіду організації навчально-виховного процесу в закладах мистецького спрямування, адже необхідність формування професіоналізму у майбутніх фахівців посилює актуальність проблем розвитку виконавських умінь та навичок, що є запорукою успішної в майбутньому педагогічної та виконавської діяльності.

Одним із таких педагогічних закладів мистецького спрямування є Чернівецький музичний фаховий коледж мистецтв імені С. Воробкевича,

вивчення діяльності якого є надзвичайно корисним з огляду на його багату та цікаву історію та особливості організації навчально-виховного процесу.

Вивченню історичних процесів зародження та розвитку культурно-просвітницького руху на Буковині присвятили свої наукові праці В. Гайсенюк, О. Добржанський, С. Церковник та ін.

Питання досліджень розвитку музичного мистецтва Буковини знайшли відображення у роботах історичного та мистецтвознавчого характеру (Я. Вишпінська, К. Демочко, К. Саїнчук, М. Загайкевич, А. Кушніренко, А. Жуковський та ін.).

Надзвичайно цікавими для нашого дослідження є праці провідних науковців у галузі історії становлення та розвитку духової музики на Буковині (В. Апатський, В. Богданов, В. Посвалюк та ін.); наукові розробки з питань теорії та методики навчання на духових інструментах (В. Апатський, В. Посвалюк та ін.). Але, суттєвою прогалиною, на наш погляд, є відсутність ґрунтовного аналізу культурно-мистецької діяльності циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького фахового музичного коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.

Актуальність окресленої проблематики, її практична значимість для вивчення позитивного досвіду зумовили вибір магістерського дослідження “ Культурно-мистецька діяльність циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу імені С. Воробкевича в ХХ на поч. ХХІ ст.”

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами кафедри (університету). Магістерське дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету і складає частину наукового напрямку “Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в Західній Україні”. Тему

магістерської роботи затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету.

Об'єкт дослідження – культурно-просвітницька діяльність циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.

Предмет дослідження – сутність, зміст та форми організації навчальної, методичної, культурно-просвітницької діяльності викладачів та випускників циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.

Мета дослідження – полягає у розгляді сутності, змісту та форм навчально-виховної, методичної, наукової, творчої діяльності викладачів та випускників Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.

Для досягнення поставленої мети дослідження визначено наступні **завдання**:

- проаналізувати історичні шляхи розвитку культурно-просвітницького руху на Буковині;
- на основі мистецтвознавчої наукової літератури дослідити передумови становлення та шляхи розвитку духової музики на Буковині в історичній проекції;
- визначити головні передумови становлення циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича;
- розглянути зміст та специфіку організації навчально-виховного процесу викладачів та випускників циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича;
- висвітлити життєвий та творчий шлях науково-педагогічних працівників відділу духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового

коледжу мистецтв імені С. Воробкевича;

- проаналізувати діяльність творчих колективів коледжу.

Методологічну та теоретичну основу наукової роботи становлять праці науковців, присвячених вивченню історичних процесів зародження та розвитку культурно-просвітницького руху на Буковині (В. Гайсенюк, О. Добржанський, С. Церковник та ін.); історичні та мистецтвознавчі дослідження щодо розвитку музичного мистецтва на Буковині (Я. Вишпінська, К. Демочко, М. Загайкевич, А. Кушніренко, А. Жуковський та ін.); праці провідних науковців у галузі історії становлення та розвитку духової музики на Буковині (В. Апатський, В. Богданов, В. Посвалюк, С. Цюлюпа та ін.); наукові розробки з питань теорії та методики навчання на духових інструментах (В. Апатський, В. Посвалюк та ін.).

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань використовувався комплекс наступних методів:

теоретичні – (аналіз, синтез, аналогія, узагальнення тощо) з метою вивчення історичних, архівних джерел з питань дослідження;

історико-генетичні – з метою розгляду витоків зародження та становлення професійного духового виконавства на Буковині;

історико-порівняльний – з метою вивчення досвіду виконавських шкіл гри на духових інструментах в Україні.

Організація дослідження. Дослідження відбувалося у три етапи протягом 2020-2021 років згідно затвердженого календарного плану. Цей період характеризується наступними етапами з написання магістерської роботи .

Перший етап.

Під час першого етапу (вересень 2020 р.) відбулось затвердження теми магістерського дослідження „ Культурно-мистецька діяльність циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича”;

(жовтень 2020 р.) визначена структура наукової роботи згідно до нормативних вимог;

(листопад-січень 2021 р.) вивчалась історична та мистецтвознавча література з питань магістерського дослідження. Закінчений вступ магістерського дослідження.

Другий етап.

На другому етапі була закінчена робота по написанню I розділу магістерського дослідження. На цьому етапі впродовж квітня-серпня 2021 р. був написаний другий розділ магістерського дослідження, були сформульовані висновки до розділів та загальні висновки магістерського дослідження (листопад 2021 р.), підготовлені додатки.

Третій етап.

На третьому етапі відбулось оформлення списку використаних джерел та проведено редагування та оформлення магістерського дослідження, відбулась підготовка до захисту наукової роботи.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів:

систематизовано:

- відомості про культурно-просвітницький рух на Буковині;

уточнено:

- передумови та чинники становлення Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича;

набули подальшого розвитку:

- відомості про організацію освітнього процесу Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.

Магістерське дослідження є однією із спроб у вітчизняній науці, що присвячується розгляду та систематизації даних щодо сутності організації навчально-виховного процесу на відділі духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича”;

Магістерське дослідження вводить до наукового обігу нові історичні та методико-педагогічні матеріали, що сприяють збагаченню масиву відомостей з питань функціонування циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича»; дослідження систематизує відомості про видатних викладачів та випускників означеної комісії, що відіграли істотну роль в музичній культурі регіону.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані у магістерському дослідженні основні положення, висновки, викладений фактичний матеріал можуть бути використані при написанні наукових статей, в розробці навчальних планів, написанні методичних рекомендацій.

Результати магістерського дослідження можуть бути впроваджені у навчально-виховний процес студентів закладів мистецького спрямування під час опанування навчального курсу „Історія інструментального, ансамблевого та оркестрового духового виконавства”.

До перспектив подальших наукових пошуків слід віднести здійснення аналізу та вивчення діяльності відділів духових та ударних інструментів навчальних закладів мистецького спрямування в інших регіонах України.

Апробація результатів дослідження. Положення й висновки магістерського дослідження пройдуть апробацію на XIII міжнародній науково-практичній конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя» (Рівне, 2021).

Структура та обсяг магістерського дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи становить 78 сторінки, основний зміст викладено на 68 сторінках. Список використаних джерел включає 51 найменування.

РОЗДІЛ І

ЕВОЛЮЦІЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ ІМЕНІ С. ВОРОБКЕВИЧА В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

1.1. Культурно-просвітницький рух на Буковині.

Оспівана поетами та піснями Буковина – мальовничий край, розташований в безпосередній близькості до Румунії, між Дністром та головним Карпатським хребтом.

Достеменно не відомо походження назви цього краю, але науковці схиляються до думки про те, що густо вкриті буковими лісами землі отримали назву Буковина вже у XIV столітті, замінивши історичну назву Шипінська земля, в період, коли край перебував у складі Молдовського князівства.

У XV сторіччі Буковина потерпає від жорстоких та руйнівних набігів турецько-татарських полчищ.

На протязі XVI-XVII століть Буковина періодично ставала ареною воєнних дій проти турецько-татарських загарбників. Наприкінці XVIII сторіччя Буковина увійшла до складу Австрійської імперії.

У 1849 році, внаслідок австрійської конституційної реформи, Буковина була відокремлена від Галичини і отримала статус окремого герцогства.

Як нам відомо, характерною особливістю Буковини, як в іншому, і всієї України, є її багатоетнічний склад. На Буковині здавна разом з українцями проживають румуни, євреї, німці, поляки, росіяни.

На зламі XVIII – XIX сторіччя на українських землях, що входять до складу Австрійської імперії, в тому числі і на Буковині, настає період *культурно-національного відродження*, який до середини XIX століття досягає апогею. Конституційні реформи дали потужний поштовх для проголошення демократичних свобод рівноправності, свободи вибору мови, свободи друку,

право на освіту тощо. Це період національного піднесення, період бурхливого розвитку культурно-просвітницького руху.

В. Литвин визначає національно-культурне відродження як „національно-культурний рух у формі різних угруповань: гуртків, масонських лож, таємних організацій, політичних товариств, громадських заходів та культурних проєктів (книг, журналів, документів) і, водночас – національна самосвідомість, оскільки будь який організований рух не може існувати поза певними формами свідомості, ідеології, політичної доктрини” [32].

Цікавою є думка видатного українського дослідника та науковця В. Сарбея, який описує цей період розвитку України як „...комплекс подій в історії України кінця XVIII - початку XX століття, пов’язаних із поширенням масового національного самоусвідомлення, пошвавленням і піднесенням українського національного руху, розвитком усіх галузей культурного життя українців” [40].

Українська дослідниця В. Карлова визначає три періоди національно-культурного відродження: перший етап (кінець XVIII - початок XIX ст.) – період пробудження національної свідомості переважно української інтелігенції, „зародження національного руху у формі збирання та збереження пам’яток старовини, становлення національної літератури та наукових досліджень у галузі історії, етнографії, фольклору, гуртків, таємних організацій, просвітницької діяльності, виникнення федералістської ідеї...Другий етап – 60-90 роки XIX ст. – національний рух набуває форм народницького руху, який у різних українських землях мав свої особливості. Національна свідомість у цей період набуває найвищих форм у літературній та діяльності провідників руху, а національна ідеологія знаходиться у зародковому стані. Третій етап – політичний (кінець XIX - початок XX ст.) – пов’язаний з політизацією національного руху, тобто з залученням широких мас, виникненням політичних партій, парламентською діяльністю українців, формуванням політичних доктрин націоналізму (федералістської та самостійницької)” [30].

З історичних джерел відомо, що національно-культурне відродження - це прогресивний рух, який з об'єктивних причин розпочався на Буковині дещо пізніше ніж на Галичині і мав деякі характерні особливості.

Зауважимо, що середина XIX століття характеризується масовим виникненням національних громадських товариств на Буковині, першими з яких були румунські, українські, польські культурно-просвітницькі організації. В рамках нашого магістерського дослідження надзвичайно цікавим є розгляд історичного шляху зародження та еволюції цих прогресивних національних організацій.

Так, першим таким румунським товариством стало „Товариство читальні”, яке згодом було перейменовано на „Товариство румунської культури і літератури на Буковині”. Цікавим є той факт, що вже у 1848 році вийшов перший номер румунської газети „Буковина”.

В цей же час виникло і перше польське товариство під назвою „Товариство польське братньої допомоги і читальні в Чернівцях”, яке займалось культурно-просвітницькою роботою, мало свою друкарню, випускало часопис „Огниво”, а згодом „Газету польську”, яка проіснувала до I-ї світової війни.

У 60-х рр. XIX століття на Буковині почали виникати єврейські громадські організації, першими з яких були “Товариство Темпля”, “Машике Шаббат”, “Товариство жінок”, “Товариство будівельних майстрів” та ін. Цікавим є той факт, що свою національну періодику, єврейські товариства друкували на німецькій мові: „Єврейське відлуння”, „Єврейська Буковина”[23]. Метою створення цих організацій була допомога нужденним, згуртування євреїв краю, широка освітня робота тощо.

Дещо пізніше, у 80-х рр. XIX століття було організоване німецьке товариство, яке стало культурним центром буковинських німців „Товариство християнських німців”. Ця організація мала свою друкарню, в якій друкувалась перша газета на німецькій мові „Буковина”, а згодом „Чернівецька газета”.

У зв'язку з значним зростанням національних товариств на Буковині, наприкінці XIX століття почали організовуватись Народні доми, які стали центрами культурно-просвітницького руху етнічних громад. Зауважимо, що всі існуючі на Буковині Народні доми побудовані на добродійній пожертві національних громад [23].

У 1866 році почало роботу перше українське культурно-освітнє „Товариство святого Василя”, яке налагодило друк газет та видань, серед яких світська газета „Свет” та „Новый Свет”.

Зауважимо, що наприкінці XIX сторіччя на Буковині в школах та гімназіях було запроваджене викладання українською мовою, налагоджений друк української преси, почали масово створюватись гуртки, до складу яких входили представники прогресивної молоді, інтелігенції. Першими такими об'єднаннями стали гуртки „Руська бесіда” та „Союз”. На зборах гуртківці обговорювали питання з філософії, історії, вивчали українські літературні твори.

Представники „Руської бесіди” вели активну культурно-просвітницьку роботу серед населення, налагодили друк першої на Буковині газети „Буковинська Зоря”, друкували літературні альманахи, створювали читальні. У склад „Руської бесіди” входили українці різних політичних уподобань, і нерідко, серед них спалахували жорстокі суперечки, але вже тоді, вони намагались об'єднати українців, розвинути їх національну свідомість. Звичайно, ці протиріччя повинні були привести до розколу організації і в 1884 році „старорусини” вийшли з складу товариства. Ця подія стала початком нового періоду не тільки товариства „Руська бесіда”, а й всього культурно-національного руху на Буковині [20].

У 90-х роках XIX століття на Буковині були остаточно сформовані дві течії культурно-національного руху: так звана москвофільська течія та народовці. Представники першої течії були українцями, які уособлювали той прошарок

української інтелігенції, які не вірили в незалежність та унікальність свого народу, а бачили своє майбутнє лише під патронатом та захистом Росії.

Народовці, на відміну від москвофілів, проголошували прогресивні ідеї незалежності українського народу та мови, єдності всіх українців Буковини, Галичини, Поділля та Наддніпрянської України. Головним своїм завданням народовці вбачали служіння своєму народу, відстоювання його інтересів та свобод, власне кажучи, тому і виникла назва народовців.

Ця течія зародилася у середовищі української інтелігенції, студентства та робітників за прикладом аналогічної, яка існувала на Галичині. Головною метою народовців була боротьба за розвиток української мови, активна культурно-просвітницька діяльність тощо. Народовців активно підтримували кращі представники української інтелігенції краю, серед яких Ю. Федькович, С. Воробкевич, І. Окуневський.

З історичних джерел відомо про створення у вісімдесятих роках XIX століття першої на Буковині політичної організації під назвою „Руська рада”, організатором і керівником якої став І. Онишкевич.

На зламі XIX-XX століть починають виникати перші міжнаціональні культурно-просвітницькі товариства, метою яких було об’єднання всіх етнічних груп Буковини. Першим таким товариством стало „Общество для распространения общепользных знаний между народов на Буковине”, яке очолив священослужник. Зауважимо, що це товариство не знайшло підтримки у українського народу і тому проіснувало воно зовсім недовго.

Цей історичний період знаменний друком першого українського політичного видання „Буковина”, редактором якого став Ю. Федькович. За сприяння народовців на Буковині почали видавати „Буковинський православний календар” та „Руську бібліотеку для молоді”.

Наприкінці XIX століття на Буковині разом з існуючими „Єврейським Народним домом”, „Румунським Народним домом”, „Польським Народним

домом” та „Німецьким Народним домом” починає працювати культурно-громадське товариство під назвою „Український Народний дім”. Метою цього товариства стало масове заснування „читалень” в селах, організація позичкових кас, запровадження стипендій, фінансова підтримка студентів та вчителів, будівництво приміщення з театральною залю тощо. „Народний дім” став осередком культурно-національного руху на Буковині. В його приміщенні розташовувались редакції українських видавництв, бурса для хлопчиків імені Ю. Федьковича, друкарня „Руської ради”. У різні часи в приміщенні „Українського Народного дому” виступали Л. Українка, М. Грушевський.

В цей період організовуються перші громадські організації виключно для вчителів, перше з яких мало назву „Руська школа”, почали створюватися перші наукові товариства, серед яких „Історичне товариство”, керівником якого став професор Чернівецького університету В. Мількович. На засіданнях Історичного товариства вивчалась історія України, обговорювались проблеми національного відродження українського народу, члени товариства вели боротьбу за збереження історичних пам’яток, заснували курси вищої освіти для селян [20].

Дещо пізніше з ініціативи народовців було створене товариство, яке складалось виключно з вчителів „Буковинське учительське товариство”, яке організувало друк видання „Буковинська учительська газета”, активно займалось культурно-просвітницькою роботою, заклало підвалини до об’єднання учителів різних національностей, які проживали на Буковині.

Народовці в цей історичний період активно проводять культурно-просвітницьку роботу серед різних верств населення. В наслідок цього, на зламі ХІХ-ХХ століть у Чернівцях розпочинає функціонувати об’єднання для селян під назвою „Селянська каса”, метою якого була підтримка селянських кооперативів, надання кредитів, організація торгівлі тощо.

В цей же час активно виникають спортивні товариства, серед яких об’єднання „Січ”, яке стало настільки масовим, що призвело до утворення

„Союзу Січей”. Ці товариства займались популяризацією фізичного розвитку молоді та вели активну просвітницьку діяльність. Згодом почали працювати спортивні студентські товариства „Український Сокіл у Чернівцях”, „Буковинський полк українських пластунів імені І. Богуня”, в які входили учні шкіл та студенти гімназій [31].

Народовці активно проводили роботу серед студентів та молоді. Так, за сприяння народовців, наприкінці 80-х років XIX століття почали масово виникати студентські організації, серед яких „Союз”, „Молода Україна”, „Православна Академія”. Студенти, які були обурені засиллям румун, німців та поляків в навчальних закладах, організували товариство „Согласіє”, яке дотримувалось більше „старорусинського” напрямку і мало тісний зв'язок з російським консулом. Незважаючи на це, члени „Согласія” вели активну боротьбу за впровадження української мови в навчальні заклади, організували роботу першого студентського театру, який ставив вистави в тому числі і українських авторів.

В цей же період було засновано ще одне студентське товариство „Братній союз”, яким керував І. Турчманович і метою якого було вивчення та збереження українських етнічних та фольклорних традицій, укріплення статусу української мови в освітніх навчальних закладах тощо. Всі ці студентські товариства згодом об'єднались в Український студентський союз.

На початку XX століття на Буковині почало функціонувати українське студентське товариство „Січ”, члени якого пропагували єднання зі всіма українцями, боротьбу за незалежність українського народу.

У німецькій етнічній громаді були створені студентські товариства „Чорноморе” та „Запороже”.

Зауважимо, що діяльність студентських товариств була нелегальною, адже студентам було заборонено організовувати будь які товариства та об'єднання. Саме з відкриттям у Чернівецькому університеті першого легального

студентського товариства „Союз” пов’язують бурхливий сплеск культурно-просвітницького та демократичного студентського руху на Буковині. Члени товариства „Союз” тісно співпрацювали з іншими товариствами „Український Народний дім” та „Руською бесідою”, проводили спільні заходи, вели активну пропагандистську роботу, культурно-просвітницьку діяльність.

Не можна оминати увагою створення у 1900 році ще одного студентського товариства „Україна молода”, яке вело активну роботу по об’єднанню українців Буковини, Галичини.

В цей же період виникають різноманітні культурні товариства, які проводили активну культурно-просвітницьку діяльність, боролись за формування національної самосвідомості українців. Так, у 90-і роки XIX століття розпочало роботу „Українське драматичне товариство”, очолив яке С. Воробкевич. Члени цього товариства приймали участь у постановці театральних вистав, українських вечорниць, святкувань з нагоди різноманітних знаменних дат. З цим товариством тісно співпрацював Ю. Федькович.

Згодом „Українське драматичне товариство” зазнало реорганізації і отримало нову назву „Буковинський Боян”. Це товариство мало філії по всій території Буковини, при кожній з яких функціонував хор, який брав участь у всіх релігійних та світських святкуваннях. Паралельно з цим товариством виникли і інші - „Руський міщанський хор”, „Товариство для плекання української музики, співу і драматичної штуки”. Всі ці об’єднання проводили концерти, лекції, ставили українські вистави, проводили літературні вечори, організовували перші музичні школи на Буковині.

Цікавим, на наш погляд, є той історичний факт, що на Буковині діяли і релігійні товариства, які активно займались просвітницькою роботою серед українського населення. Це, в першу чергу, церковне братство імені Святого Тадея, члени якого опікувались бідними учнями шкіл, закупували шкільне

приладдя, створили касу взаємодопомоги, організовували в храмах недільні школи тощо.

Зауважимо, що цей період характеризується і створенням перших політичних партій на Буковині („Національна рада русинів”, „Руська рада”, конкуруючих партій „Українська національно-демократична партія” та „Українська народна партія”, першої партії, утвореної вчителями, яка навіть видавала свою газету „Громадянин” – партія „Українська радикальна партія Буковини”), статут та програми яких були повністю ідентичні з документами політичних партій Галичини. На початку ХХ століття на Буковині виникла ще одна потужна політична сила – соціал-демократична партія.

Зауважимо, що політичні партії засновували і свої культурно-просвітницькі об’єднання та товариства. Так, радикальна партія заснувала „Товариство православних русинок” та „Українську волю”, члени яких активно проводили національно-виховну діяльність серед студентів та учнів гімназій. Соціал-демократична партія відкрила читальню „Воля”, заснували товариство „Праця”.

Кількість освітніх, студентських, співацьких, музичних, касових, позичкових та інших товариств на Буковині на початку ХХ століття невпинно зростала. Неможливо переоцінити роль українських культурно-просвітницьких товариств та організацій в процесі становлення та розвитку культурно-національного відродження на Буковині. В умовах, коли політичні партії на Буковині утворились набагато пізніше і вони характеризувались малою активністю та неузгодженістю, саме культурно-просвітницькі організації склали потужну силу боротьби за культурно - національне відродження краю.

1.2. Передумови створення Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича.

Ще з стародавніх часів музика посідала головне місце у житті людини. Достеменно відомо, що музика супроводжувала українців з дня народження і була присутня у всіх релігійних обрядах та побуті. Це, безумовно, стосується і надзвичайно пісенного краю Буковини.

З історичних джерел відомо, що на протязі багатьох віків Буковина потерпала від руйнівних набігів турецько-татарських загарбників, ставала ареною воєнних дій, перебувала у складі Молдовського князівства, а згодом Австрійської імперії. В умовах політичного гноблення та дискримінації, безумовно, музична культура Буковини, розвивалась з великими перешкодами. Але, попри це, український народ завжди зберігав музичні надбання своїх предків, вивчав та розвивав народні традиції та звичаї.

Зауважимо, що на Буковині здавна найпопулярнішими серед музичних інструментів були дрімба, бубни, цимбали, бандура, ліра, басоля. різновид волинки коза, сопілка та скрипка, які супроводжували танці та співи, а першими народними музикантами краю були цигани.

У XV-XVII столітті на Буковинських землях надзвичайно популярними були музичні братства лірників та кобзарів, які окрім народних пісень виконували також церковні псалми і канти.

В часи, коли Буковина входила до складу Молдовського князівства, надзвичайно популярним було мистецтво вуличних музикантів, так званих лаутару – мандрівних кобзарів, які виступали на площах, ринках, співали та грали народні пісні та мелодії.

Зауважимо, що у XVI-XVIII столітті на Буковині поширюється виконання на волинці, трембіті, трубі, бубні, тромбоні. Звичайно, що музиканти, які грали на цих інструментах повинні були володіти навичками гри, і, ймовірно, існувала система навчання гри, яка носила характер домашнього музикування, „... коли

навички гри на певному інструменті передавались від батька до сина, від старшого – молодшому” [42].

В попередньому параграфі ми з’ясували, що на території Буковини здавна проживали люди різних національностей. Це, безумовно, наложило відбиток на розвиток культури та мистецтва краю. Розрізняють декілька видів народної музики Буковини. Румунській народній музиці притаманна своєрідна ритміка та особлива протяжна мелодійність і найпоширенішим її видом є дойна – протяжна та сумна балада та румунський танок - хора або аркан.

Українська народна музика дещо відрізняється від румунської. Першими українськими народними музикантами були юродиві та сліпі, які виконували українські мелодії та пісні, акомпонуючи собі на гусях, а згодом на бандурі.

У XVII столітті на Буковину переселилась значна кількість німців, які заснували німецькі колонії і привезли з собою свої народні пісні та танці.

З Галичини до Буковини переїхали євреї, згодом поляки, словаки, чехи, здавна на Буковинських землях проживали руські старообрядці. Таким чином, Буковина стала найбільш інтернаціональним краєм з усієї України, куди кожен народ, який туди прибував, привносив свою релігію, мову, традиції, культуру [50]. В цей період на Буковині розповсюджуються нові для цього краю музичні інструменти: губна гармошка, ріжок, в результаті поєднання різних культур, почала виникати своєрідна музика.

Внаслідок реформаторської політики Йосифа II на Буковині значно пожвавлюється культурне та освітнє життя. Відкриваються приватні школи, так звані „дяківки”, в яких вчили не тільки письму, рахунку, а й співу. У Чернівцях відкривається „клерикальна школа”, гімназія з обов’язковим вивченням румунської, польської та німецької мов. Після закінчення гімназії діти могли навчатись у Чернівецькому „Теологічному університеті”, в якому навчання велось на німецькій та латинській мовах.

Що стосується розвитку музичного мистецтва, то зауважимо, що в середині XVIII століття на Буковині воно було представлене переважно у формі домашнього музикування. Кожна заможна родина намагалась дати своїм дітям музичну освіту, надзвичайно популярними серед музичних інструментів були струнні музичні інструменти та завезена з Італії гітара.

Початок XIX століття характеризується бурхливим розвитком культурного та, зокрема, музичного життя в Західній Україні: з'являються нові музичні жанри та форми, зростає інтерес поетів та композиторів до народної фольклорної творчості, невпинно зростає кількість музичних освітніх закладів, в Чернівці був завезений перший орган і в католицькій церкві Служби Божі супроводжувались звучанням органу. З історичних джерел відомо про виникнення на початку XX століття на Буковині перших оперних товариств, які займаються постановкою опер європейської та української класики.

Ці прогресивні процеси характерні і для Буковини середини XIX століття. До Чернівців на роботу запрошуються талановиті професійні європейські музиканти, серед яких чеський кларнетист Ф. Пауер, А. Борковський, польський скрипаль К. Ліпинський.

Наприкінці XIX століття на Буковині в кожному освітньому закладі вводиться обов'язковий для вивчення предмет – хоровий спів.

В цей час в Чернівцях були організовані музичні товариства „Чернівецький союз співаків” та „Товариство сприяння музичному мистецтві на Буковині”, метою яких було пропагування української музичної культури, проведення концертів, просвітницьких заходів, відкриття музичних гуртків та шкіл, створення хорових колективів та оркестрів тощо.

Вагомим поштовхом для розвитку музичної культури краю стала діяльність видатного піаніста, композитора, фольклориста, громадського діяча Кароля Мікулі, який був надзвичайно обдарованою людиною. К. Мікуля є автором збірника „48 національних румунських арій для фортепіано”, видав 17

томів творів Ф. Шопена з власними методичними порадами, він все життя збирав та обробляв румунські, українські, циганські народні пісні. За його ініціативи в Чернівцях був організований перший симфонічний оркестр, декілька хорових колективів для дорослих та дітей.

В цей історичний період на Буковині почали виникати перші музичні товариства: „Співацьке товариство”, „Товариство сприяння музичному мистецтву на Буковині”. Основними завданнями товариства стали відкриття та утримання музичних шкіл та спеціалізованої музичної бібліотеки, розвиток інструментальної та хорової музики на Буковині, організація та проведення концертів, проведення просвітницької роботи серед населення.

В цей час на Буковині працює видатний музикознавець, фольклорист, композитор, диригент, дослідник та громадський діяч, автор фундаментальної роботи „Наша народна пісня”, навчальних посібників для українських народних шкіл „Співаники”, збірок румунських народних пісень, автор першого румунського підручника з дисципліни „Гармонія”, збірки творів на вірші Т. Шевченка І. Воробкевич, якого по праву називають фундатором румунської та української музичної професійної культури на Буковині. У творчому доробку видатного буковинського сина „...понад 100 літературних творів, більше ніж 600 різних за жанрами музичних композицій, 400 хорових творів, серед яких 250 – на власні тексти, понад 40 романсів і пісень для голосу з фортепіано чи гітари, 20 вокальних ансамблів, дуетів, квартетів, ряд інструментальних творів, серед яких «Думка і чотири коломийки», «Ехо з-над Прута», варіації для скрипки з фортепіано, музика для духового, камерного і симфонічного оркестру, як, наприклад, «Травневе свято» та ін. С. Воробкевич – автор 26 музично-драматичних творів: оперета «Козак і бандурист», «Гнат Приблуда», мелодрама «Убога Марта», музична комедія «Пан Мандатом», історичні драми з музикою «Петро Конашевич Сагайдачний», «Кочубей і Мазепа», а також музика до 14 п'єс інших авторів – історична драма XVI ст. «Ольга» Я. Яблонського, «Сокільська

Дебра» І. Галясевича, «Назар Стодоля» Т. Шевченка, комедія польського драматурга А. Фредра «Новий Дон-Кіхот» та ін. [50].

Необхідно згадати про величезну роль духовенства в розвитку музичної, зокрема, хорової культури Буковини. Саме духовенство сприяє заснуванню багатьох хорових колективів, серед яких хор духовної семінарії в Чернівцях, яким керує І Сінкевич та випускник Віденської консерваторії І. Воробкевич, багато хорових колективів, в яких запроваджується не одноголосний, як це було прийнято, а багатоголосний спів.

Зауважимо, що в цей період, під впливом європейських церковних традицій, в українську церковну музику проникають елементи народної творчості, в усіх загальноосвітніх школах, якими в той час опікувалось духовенство, обов'язковим було вивчення нотної грамоти, теоретичним основам побудови музичних творів, співу.

За підтримки створеного на Буковині товариства „Руська бесіда”, організовуються виступи хорових колективів, концерти інструментальної музики, видається часопис „Бесіда”, в якому друкуються статті, присвячені музиці [50].

Зазначимо, що в середині XVIII століття на Буковині вже були закладені основи професійного навчання музикантів у релігійній та світських напрямках. Цікавим є той факт, що, на відміну від всієї України, на Галичині та Буковині до кінця XVIII століття навчання жінок в освітніх закладах було заборонено, тому освіту, в тому числі і музичну, вони здобували у мандрівних вчителів або у монастирях, де вони навчались грі на музичних інструментах та співу, що було ознакою гарного виховання.

Необхідно згадати ім'я видатного буковинського музиканта, диригента, композитора, в доробку якого низка збірок церковних та світських хорових творів П. Бажанського, творча та просвітницька діяльність якого сприяла розвитку музичної культури краю.

Вагомий внесок в розвиток музичної культури Буковини належить товариству „Українська школа”, яке проводить серйозну культурно-просвітницьку діяльність. Почесним членом цього товариства став відомий композитор, автор першої в Галичині опери „Купало”, хоровий диригент, активний громадський діяч, член Галицького відділення товариства „Просвіта” А. Вахнянин. Саме він запроваджує не тільки в Галичині, а й на Буковині проведення святкових концертів на честь вшанування ювілейних дат Т. Шевченка, музичних вечорів.

На зразок заснованого А. Вахняниним у Галичині товариства любителів хорового співу „Торбан”, на Буковині починає працювати „Чоловіче співацьке товариство”, яке згодом отримало назву „Музичне товариство”. Саме ця музична організація стала центром культурного життя Буковини.

Розквіт музичного мистецтва краю цього періоду пов’язують з ім’ям відомого чеського музиканта, композитора, громадського діяча А. Гржімалі, який проводив велику просвітницьку діяльність на Буковині. За його підтримки була відкрита музична школа, в якій діяли хоровий колектив, оркестр, для яких він пише музичні твори, А. Гржімалі веде музичну рубрику у місцевій німецькій газеті, він є автором книги „Тридцять років на Буковині”. В кінці 80-х років ХІХ століття був заснований Чернівецький університет, викладати в який був запрошений А. Гржімалі.

В цей період з гастрольними концертами на Буковину приїжджають хорові колективи зі Львова „Лютня”, „Зоря”, хор студентського товариства „Союз”, які виконували переважно твори українських композиторів.

В цей час на Буковині працює талановитий учень І. Воробкевича, скрипаль, композитор, диригент Ч. Порумбеску, якого називають одним із засновників румунської професійної музичної культури. В творчому доробку талановитого композитора більше 200 творів, серед яких оперети, інструментальні твори, пісні, музичні твори для хору тощо. Творча діяльність Ч. Порумбеску залишила

вагомий внесок у справу розвитку української професійної музичної культури на Буковині.

Великою популярністю користувались багаточисельні концерти, організовані буковинською студентською молоддю, театральні вистави аматорських молодіжних колективів, щорічні святкування з нагоди вшанування Т. Шевченка, Ю. Федьковича та ін. Такі заходи сприяли популяризації народного мистецтва, спонукали українських композиторів та фольклористів до вивчення та збереження народної творчості, сприяли розвитку музичної культури на Буковині.

Вагомий внесок у розвиток музичного мистецтва на Буковині мали концерти, які давали відомі музиканти, що відвідували край з гастрольними поїздками. Так, на Буковині співали зірки оперної сцени С. Крушельницька, М. Менцинський, О. Руснак, Ф. Лопатинська, неодноразово виступав режисер, композитор, співак, талановитий виконавець-бандурист Г. Хоткевич та багато ін.

На початку ХХ століття на Буковині організовуються нові музичні товариства: „Буковинський Боян”, у склад якого входила українська інтелігенція та „Руський міщанський хор”, який об’єднував переважно міщан та робітників.

Зауважимо, що ці товариства займались проведенням музичних вечорниць, концертів, постановками театральних вистав переважно українських авторів. Товариство „Руський міщанський хор” мало свій власний оркестр, нотну бібліотеку, була відкрита музична школа. На запрошення членів товариств, Буковину неодноразово відвідував М. Лисенко, і на його честь відбувались концерти, його ім’ям була названа музична школа у Чернівцях, яка мала за мету надавати дітям всебічну музичну освіту. В музичній школі був відкритий фортепіанний, струнний відділи та відділ хорового та сольного співу, окрім виконавських, викладались теоретичні дисципліни [50].

Розвитку музичної культури Західної України в цілому, та Буковини зокрема, на початку ХХ століття характерні специфічні ознаки: музична культура

змушена розвиватись в складних умовах експансії та утиску з боку влади; українське професійне та аматорське мистецтво знаходиться під впливом багатьох культур, що є абсолютно об'єктивним явищем з огляду на розповсюдження на Буковині полікультурної ситуації; основним завданням музичної освіти є виховання національної свідомості українського народу засобами музичного мистецтва.

Перша світова війна суттєво загальмувала розвиток музичної культури на Буковині. Як відомо, в період 1914-1940 рр. Буковина перебувала у складі королівської Румунії і в ці роки в пріоритеті став розвиток саме румунської культури. Але, не зважаючи на утиски румунської влади, український національно-культурний рух на Буковині почав поступово відроджуватись. В цей історичний період активізувала свою культурно-просвітницьку діяльність буковинське товариство „Просвіта”, за сприяння якого в краї розпочинають працювати товариства «Сільський господар», «Союз Українок», «Рідна школа», «Пласт», різноманітні сільськогосподарські, театральні, музичні гуртки.

У 20-ті роки ХХ століття на Буковині виникає товариство „Буковинський Кобзар”, яке організовує проведення ювілейних концертів на честь Т. Шевченка, Ю. Федьковича, О. Кобилянської, М. Лисенка, організовує постановку театральних вистав, допомагає у відновленні роботи музичної школи, організовує „Мужеський хор”, у репертуарі якого були українські народні пісні та твори української та зарубіжної класики.

Цей історичний період подарував імена прославлених буковинських діячів мистецтва, які своєю творчістю сприяли піднесенню професійної музичної культури на Буковині. Варто згадати видатного українського педагога, музичного критика, диригента, композитора, громадського діяча, учня та послідовника І. Воробкевича, автора одинадцяти українських хорів, канонів на твори Т. Шевченка Є. Мандичевського, який виховав цілу плеяду талановитих учнів та

послідовників; видатного буковинського співака Й. Шмідта, співака та керівника „Міщанського хору” Д. Руснака та багатьох інших [50].

Після приєднання українських земель до СРСР у 1940 році, на Буковині значно активізується розвиток культурно-мистецького життя. Так, у Чернівцях відкривається музично-драматичний театр імені О. Кобилянської, Будинок народної творчості, у 1940 році починає працювати обласна філармонія, при якій створюється народний хор, діяльність яких перериває II Світова війна.

У 1944 році після звільнення Буковини від німецько-фашистських окупантів, ці славетні культурно-просвітницькі центри та музичні колективи відновлюють свою творчу та концертну діяльність.

У 1945 році на Буковині починає працювати товариство „Художники Буковини”, хорова капела „Буковина” під керівництвом В. Мінька, проводять набір студентів музичне училище, культурно-освітнє училище, музичне відділення педучилища, інститут для підготовки вчителів, Чернівецькі університети, активно зростає діяльність будинків культури та клубів, розпочинає роботу товариство „Музична просвіта”.

У 50-ті роки XX століття у Чернівцях створюється ансамбль пісні та танцю, при якому діє оркестрова група. Цей славетний колектив проводив величезну концертну роботу, яка сприяла популяризації української національної та класичної музики, розвитку українського професійного мистецтва.

У 1969 році Буковинському ансамблю пісні та танцю присуджено почесне звання „Заслуженого”. Творчий злет цього колективу пов’язують з ім’ям його керівника, Заслуженого діяча культури України, хормейстера, педагога, фольклориста, композитора А. Кушніренка, в творчому та композиторському доробку якого більше тисячі зібраних та адаптованих для хору, оркестру народних українських пісень, він є автором опери „Буковинська весна”, циклу для хору, оркестру та балету „Пори року”, танцювальної композиції „Весняний

хоровод”, багатьох хорових творів, низки музичних збірок „Буковинські віночки”, „Від Дністра до Черемошу”, та багатьох інших [50].

З усього вищесказаного, можемо зробити висновки стосовно того, що національний культурно-просвітницький рух на Буковині відбувався під безпосереднім впливом західноукраїнських тенденцій з урахуванням протистояння проти національного та духовного утиску українського народу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

Узагальнюючи матеріали першого розділу магістерського дослідження, можемо зробити наступні висновки.

Радикальні зміни в соціально-економічному житті суспільств на початку нового століття вимагають корінних змін та суттєвого оновлення змісту освіти.

На сучасному етапі національного відродження надзвичайно актуальним є вивчення та відтворення історичної картини становлення та розвитку вітчизняної музичної культури та освіти.

З метою з'ясування специфіки становлення та розвитку національного культурно-просвітницького руху на Буковині в першому розділі магістерського дослідження розглянуто та узагальнено історичні та мистецтвознавчі надбання провідних науковців (Д. Жмундуляк, О. Добржанський, О. Залуцький, С. Церковник, Н. Філіпчук, І. Ярошенко та ін.).

В першому розділі магістерського дослідження розглядаються історичні шляхи зародження та розвитку культурно-просвітницького руху на Буковині, який відбувався в умовах жорстокого притиску з боку Австрійської імперії та Румунії, до складу яких довгий час входила Буковина.

В першому розділі наукової роботи систематизуються історичні відомості про період культурно-національного відродження на Буковині, надається ретроспективний аналіз створення та функціонування культурно-просвітницьких товариств цього краю, які суттєво вплинули на розвиток культурно-освітнього життя Буковини.

Нами з'ясовано, що характерною особливістю Буковини є її багатоетнічний склад, що звичайно наложило відбиток на розвиток культури краю.

В першому розділі наукової роботи нами на основі історичних, документальних джерел окреслені культурно-історичні передумови становлення та розвитку музичної професійної освіти на Буковині, серед яких *суспільно-*

політичні - поширення народницького руху за національну свідомість українського народу і незалежність національної української культури, створення політичних партій на Буковині; *культурно-історичні* – Буковинський народний етнічний фольклор, розвиток народної творчості краю, виникнення культурно-просвітницьких товариств.

На основі історичних, мистецтвознавчих наукових джерел у першому розділі магістерського дослідження прослідковується нелегкий і тернистий шлях становлення та розбудови професійної музичної освіти на Буковині, надаються творчі портрети кращих представників музичного мистецтва краю, які внесли неоціненний вклад у розвиток професійної музичної культури не тільки Буковини, а й України в цілому.

РОЗДІЛ II

ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТИВУ КОЛЕДЖУ В ТВОРЧОМУ ТА НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

2.1. Організація освітнього процесу Чернівецького фахового музичного коледжу імені С. Воробкевича.

Щедра на традиції і мистецькі таланти Буковина увібрала в себе надбання багатьох європейських культур. Буковинська земля подарувала світові геніїв слова Ю. Федьковича та О. Кобилянську, О. Маковея та М. Емінеску, талановитих художників М. Івасюка та Ю. Пігуляка, композиторів С. Воробкевича, С. Сабадаша, знаних в усьому світі композиторів-піснярів В. Михайлюка, В. Івасюка, П. Дворського, українських співаків І. Бобула, Л. Сандулеси, А. Шкургана, поетів М. Ткача, М. Бакая, В. Колодія, М. Матіоса, актора і кінорежисера І. Миколайчука та ін.

В попередньому параграфі ми розповідали про знаний на весь світ Заслужений Буковинський ансамбль пісні і танцю, Чернівецький симфонічний оркестр, камерний хор і камерний оркестр Чернівецької обласної філармонії. Не можна оминати увагою і надзвичайно талановитий і цікавий колектив – муніципальний духовий оркестр „Буковина”.

Осередком мистецького життя Буковини, мистецькою перлиною цього краю по праву вважають Чернівецький музичний фаховий коледж імені С. Воробкевича, який утворився в процесі об’єднання у 1997 році двох мистецьких навчальних закладів – Чернівецького обласного музичного училища та Чернівецького училища культури.

У 2020 році цей мистецький навчальний заклад відсвяткував 80-ти річчя з дня заснування, адже Чернівецьке музичне училище засновано у далекому 1940 році.

В різні роки Чернівецьке музичне училище очолювали В. Чижський, А. Попаденко, Д. Щербан, заслужений артист УРСР, композитор Б. Крижанівський, заслужений артист УРСР, композитор Г. Драго, заслужений працівник культури УРСР Л. Румянцев, С. Козлов, О. Павлов, В. Кобялко, Г. Петрусяк [22].

Восени 1986 року Чернівецькому державному музичному училищу присвоєно ім'я видатного Буковинського письменника, композитора, музичного критика, громадського діяча Сидора Воробкевича.

Славна історія і Чернівецького училища культури, яке веде свій історичний відлік з 1945 року, коли на Буковині був створений політико-освітній технікум. Цей заклад у 1947 році був реорганізований у Чернівецький технікум культурно-освітніх працівників, а у 1960 році – на культурно-освітнє училище з підготовки професійних працівників соціокультурної сфери.

У 1990 році Чернівецьке культурно-освітнє училище перейменоване в Чернівецьке училище культури [22].

Сьогодні це знаний далеко за межами Буковини Чернівецький музичний фаховий коледж, який щороку випускає десятки висококваліфікованих спеціалістів в царині мистецтва.

У Чернівецькому фаховому коледжі діють циклові комісії:

Фортепіанний відділ.

Одним з найдавніших в учбовому закладі є фортепіанний відділ. З цим відділом пов'язані долі талановитих педагогів-піаністів, які в різні часи працювали на відділі: Р. Слущка, М. Гольденберг, М. Миропольська, А. Геде, Н. Чеснокова, В. Волкова, М. Бабій, Н. Мягка, Н. Ісар, О. Світловська та багато ін.

За роки існування фортепіанний відділ підготував більше тисячі спеціалістів, більшість з яких продовжили навчання у вищих навчальних закладах України, стали викладачами музичних шкіл, концертмейстерами.

На даний момент на фортепіанному відділі працюють Т.Л. Бурик (завідувачка циклової комісії), М.І. Прасол, Ж.О. Корецька, Б.І. Влокова, О.В. Світловс, Л.М. Колеснікова, С.М. Білоус, І.Ю. Гураль, Р.О. Рамазанов.

Відділ струнних інструментів.

Існує струнний відділ стільки ж років, скільки існує саме училище. В різні роки на відділі працювали талановиті педагоги, серед яких А. Белохвостов, Ю. Гіна, В. Самарін, К. Смаль, В. Паранюк, В. Чігідзе, І. Кадюк, та ін.

Зараз на струнному відділі працюють викладач-методист В. Паранюк, викладач-методист Л. Мартинюк, Т. Дутчак, викладач-методист В. Чігідзе, заслужений артист України І. Кадюк (голова циклової комісії).

Серед випускників струнного відділу заслужені артисти України, заслужені працівники культури України, лауреати Міжнародних, Всеукраїнських конкурсів та фестивалів.

Випускники струнного відділу працюють викладачами та ілюстраторами в музичних школах, артистами різноманітних колективів України та зарубіжжя.

Відділ народних інструментів.

Відділ народних інструментів, як і фортепіанний та струнний відділи, був створений в перший рік створення навчального закладу.

В різні роки на відділі народних інструментів працювали талановиті викладачі, які своєю працею піднесли творчі здобутки відділу: О. Зарецький, С. Штейнберг, О. Ніколін, А. Староженко, С. Кобялко, О. Нечипоренко, М. Колесніков, Г. Пампуха, Н. Мазурок, М. Щербань та ін.

На відділі народних інструментів функціонують класи баяна та акордеона, клас домри, бандури, клас цимбал.

На відділі створений оркестр народних інструментів, оркестр народної музики, діють різноманітні малі інструментальні форми.

За довгі роки існування, відділ народних інструментів підготував біля тисячі спеціалістів, серед яких музиканти, які за високий професіоналізм удостоєні почесних звань народних, заслужених артистів, заслужених діячів культури і мистецтв, заслужені працівники культури.

Нині на відділі народних інструментів працюють викладач-методист С. Козлов, заслужений працівник культури України, викладач-методист О. Геник, викладач-методист Г. Максимюк (голова циклової комісії), викладач-методист В. Лохвицький, викладач-методист П. Кравчук, О. Гук, Н. Кривко, В. Семотюк, Н. Буришин, О. Буришин.

Вокальний відділ.

Вокальний відділ Чернівецького музичного училища був створений у 1946 році.

В різні роки на вокальному відділі працювали С. Максименко, М. Ніколін, А. Пога, заслужений артист України С. Шкурган, заслужена артистка Башкирської АРСР І. Шевчук,

Сьогодні на вокальному відділі працюють талановиті викладачі, серед яких старший викладач Л. Гакман, викладач-методист С. Максименко, старший викладач М. Ніколін, І. Міцан, концертмейстери Ю. Даньків та Т. Андроцуляк.

Відділ сольного співу пишається своїми випускниками, серед яких солісти Одеського національного театру опери та балету, Донецького національного академічного театру, заслужені артисти України, солісти Чернівецької обласної філармонії.

Зауважимо, що на вокальному відділі Чернівецького музичного училища навчались талановиті співаки, відомі далеко за межами України народний артист України Д. Гнатюк, народна артистка СРСР І. Ісакова, заслужені артисти України О. Арцемюк та І. Черней.

Відділ хорового диригування

Один з найстаріших відділів у Чернівецькому фаховому коледжі – відділ хорового диригування, адже утворений він з часів утворення самого навчального закладу. Першими засновниками цього відділу були О. Філіпов, А. Серебри, М. Магальник, Л. мазурик, В. Бібік, М. Ролманко, М. Ворошилов та ін.

За роки існування відділ хорового диригування підготував близько семісот висококваліфікованих спеціалістів, серед яких народна артистка України та Молдови С. Ротару, народний артист України, лауреат Державної премії імені Т. Шевченка, головний диригент і художній керівник хорової капели „Думка” Є. Савчук, викладач хорової кафедри Національної музичної Академії імені П.І. Чайковського А. Ворошилов та ін.

Зараз на відділі хорового диригування працюють викладач-методист Ж. Борисова, викладач-методист В. Моклович, старший викладач В. Гордей (голова комісії), викладач-методист І. Янковська, А. Гасимова, О. Якимчук, концертмейстер Н. Панченко [22].

Відділ теорії музики

Відділ музично-теоретичних дисциплін є одним з найстаріших в Чернівецькому музичному училищі, адже створений він був ще у листопаді 1940 року.

В різні часи на відділі працювали талановиті педагоги-теоретики, серед яких директор навчального закладу В. Крижанівський, О. Ніколіна, О.

Островська, О. Чмут, Р. Султанович, Д. Ройзман, О. Фроляк, С. Голікова та багато ін.

Зараз на відділі музично-теоретичних дисциплін працюють викладач-методист О. Чмут, І. Медриш, старший викладач Р. Ганіна, О. Чмут, викладач-методист Л. Гаптар, викладач-методист О. Фроляк (голова комісії), Т. Миронова, І. Бензер, О. Сорокан, О. Мудрицька, Ю. Василенко, Н. Латковська, старший викладач Г. Мірошніченко.

Викладачі відділу музично-теоретичних дисциплін проводять теоретичні олімпіади, діспути, круглі столи.

Відділ народно-інструментального мистецтва.

Внаслідок об'єднання Чернівецького музичного училища і Чернівецького училища культури у 1997 році на базі циклових комісій народних інструментів та духових та ударних інструментів був створений відділ Народного інструментального мистецтва, основним завданням якого є збереження та популяризація народної музики та фольклору.

Зараз на відділі працюють старший викладач Л. Кузьменко, старший викладач Є. Ткачук, старший викладач І. Бурик (голова комісії, випускник кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного Інституту культури, 1983 р., клас Є. Самусенка), концертмейстер Л. Василичук, Т. Миронова, викладач-методист Л. Фельдман, викладач-методист В. Михальчук, викладач-методист І. Горбачов, викладач-методист Ю. Смирнов, викладач-методист Б. Яценко, старший викладач Г. Лазарюк, І. Ровенко.

На відділі функціонують творчі колективи: ансамбль народної музики (кер. викладач-методист, лауреат обласної літературно-мистецької премії імені С. Воробкевича Л. Фельдман), оркестр народної музики (кер. Старший викладач І. Бурик).

Відділ народно-інструментального мистецтва пишається своїми випускниками, серед яких народний артист України Я. Табачник, заслужені працівники культури України В. Верстюк, Д. Скалко, О. Демчучин, І. Кришмару, Т. Малиш.

Відділ „Видовищно-театралізовані заходи”

Порівняно з іншими відділами, циклова комісія „Видовищно-театралізовані заходи” є молодішою, адже свій історичний відлік веде з 1961 року. У різні роки на відділі працювали С. Полякова, Л. Короп, А. Кратко, А. Зосько, М. Мінін.

На даний час на відділі працюють відмінник освіти України, викладач-методист Г. Сорочан (голова комісії, заслужена артистка України А. Андрусак, викладач-методист В. Корнійчук, викладач-методист Г. Агєєв, викладач-методист К. Мадей.

Робота викладачів відділу спрямована на підготовку професійних організаторів театралізованих народних масових свят.

Відділ пишається своїми багаточисельними випускниками, серед яких народні артисти України Н. Наум, В. Абазопуло, С. Єфремов, заслужені артисти України О. Савка, М. скрипник, К. Чумакова, Л. Попенко, заслужені працівники культури Ю. Марчек, О. Василяшко.

„ Відділ „Народна хореографія”

Свою історію відділ веде з 1963 року, коли вперше до училища прийняли студентів, майбутніх керівників самодіяльних хореографічних колективів та ансамблів. Фундатором цього відділу став талановитий викладач, керівник знаного далеко за межами Чернівців зразкового танцювального ансамблю Г. Айзенберг.

В різні часи на відділ працювали О. Осіпов, Ж. Селіванов, Н. Коритник, І. Штангер, Л. Сізова, О. Яковенко, С. Королюк, та ін.

На даний момент на відділі працюють заслужений працівник культури України, викладач-методист Є. Горбачова, концертмейстер П. Аронець, І. Чубатько, заслужений працівник культури України, викладач-методист М. Пупченко (голова комісії), викладач-методист Л. Сидорчук, В. Долгий, заслужений працівник культури України, викладач-методист Н. Каменкова, концертмейстер О. Луганюк, Т. Любко.

За період діяльності відділом було підготовлено більше 700 талановитих учнів-послідовників, серед яких заслужені артисти України М. Гапоненко, М. Шпак, заслужені працівники культури України М. Харісов, Г. Нагірний, О. Сірецький.

Відділ концертмейстерського класу та камерного ансамблю.

Відділ концертмейстерського класу та камерного ансамблю існує з 1983 року. В різні роки на відділі працювали талановиті викладачі, майстри навчання концертмейстерської майстерності та ансамблевої гри, серед яких Н. Мягка, М. Глузман, старший викладач Н. Ісар, М. Мінкіна, Л. придиба, викладач-методист Л. Колеснікова, старший викладач Т. Бурик.

Зараз на відділі працюють Е. Гусейнов, Т. Шпорта, С. Білоус, викладач-методист Л. Колеснікова (голова комісії), О. Прасол, О. Медведева, Р. Павчук, Т. Андроцуляк, О. мандрюк, Б. Твердушкіна, старший викладач Т. Бурик, Н. Панченко, Н. Нощенко, О. Філіпчук, О. Кривенчук.

Відділ загального фортепіано

На відділі працюють Відмінник освіти України, викладач-методист Ю. Шерстньова (голова комісії з дня заснування відділу), викладач-методист Т.

Шкурган, Л. Дутчак, Н. Плешкан, викладач-методист Н. Слободян, старший викладач С. Кривич, викладач-методист В. Волкова, Н. Нощенко, Ж. Ященко.

Відділ гуманітарних та соціально-економічних дисциплін.

У різні часи на відділі працювали викладачі, серед яких С. Кривич, Р. Ласкава, Т. Козельська, В. Мокрий, Р. Рушковський, Н. Вадвуд, Л. Мотовиліна, А. Болгова, М. Лукянченко, Л. Романець та багато ін.).

На нинішній день на відділі працюють Н. Кухта, викладач-методист Л. Руснак, викладач-методист М. Харабара (зав. Відділенням „Культура”), старший викладач Л. Агеєва, викладач-методист І. Сахновська, Я. Харабара, викладач-методист Ю. Бозуленко (зав. Відділенням „Музичне мистецтво”), викладач-методист О. Чистякова (голова комісії), викладач-методист І. Янюк, А. Семенчишин, Л. Горисюк.

Черновецький музичний фаховий коледж імені С. Воробкевича славний своїми знаними далеко за межами Чернівців творчими колективами. Це, в першу чергу, симфонічний оркестр училища (кер. заслужений діяч мистецтв України, старший викладач Й. Созанський), камерний оркестр коледжу (кер. заслужений артист України, викладач-методист І. Кадюк), оркестр духових інструментів (кер. викладач-методист Т. Гнос), оркестр народних інструментів (кер. викладач-методист Г. Максимюк), хоровий колектив коледжу (кер. старший викладач В. Гордей). Капела бандуристів (кер. О. Гук), оркестр баяністів-акордеоністів (кер. Н. Кривко), оркестр народної музики (кер. старший викладач І. Бурик), ансамбль народної музики (кер. Л. Фельдман), хореографічний колектив коледжу (кер. заслужений працівник культури України, викладач-методист М. Пупченко, викладач-методист Л. Сидорчук).

2.2. Циклова комісія духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича в культурно-мистецькому житті Буковини.

Перші духові оркестри з'явилися на Буковині у 30-х роках ХХ століття і були вони переважно сімейні. Тобто в оркестрі грала вся сім'я. З архівних джерел відомо про перший такий сімейний духовий оркестр села Клішківці Хотинського району Чернівецької області. В цьому колективі грали батько, його п'ятеро синів та четверо онуків.

Такі духові оркестри ставали школою підготовки молодих музикантів, своєрідним трампліном у досягненні високої професійної виконавської майстерності. Учасники цих оркестрів продовжували професійне навчання у спеціальних музичних закладах, в тому числі і в Чернівецькому музичному училищі.

Великий внесок у розвиток і популяризацію духової музики на Заставнівщині зробила сім'я С. Дроника, яка у 40-50-ті роки минулого століття складала основу духового оркестру Заставнівського районного будинку культури.

На Сокирянщині фундатором духової музики заслужено вважається сім'я Козловських. П'ятеро братів Козловських становили основу популярного у післявоєнний час духового оркестру. Цей колектив надзвичайно професійно виконував народно-танцювальну музику та воєнні марші.

Завдяки професійній підготовці керівників, яку вони отримували у Чернівецькому музичному училищі та училищі культури, уже у 60-ті роки минулого століття високого рівня досягли духові оркестри Кельменецького РБК (кер. А. Гуменюк), Заставнівського РБК (кер. М. Макаренко), Новоселицького РБК (кер. К. Саїнчук), Кіцманського РБК (кер. М. Новицький). Ці колективи вже складались з декількох оркестрових груп.

Зауважимо, що при кожній музичній школі організовувались дитячі духові оркестри, які щорічно виступали на обласних святах духової музики та марш-парадах духових оркестрів у Чернівцях. Сьогодні у 34-х музичних школах навчаються більше тисячі юних духовиків, які пізніше продовжують навчання у Чернівецькому фаховому коледжі.

Буковина пишається керівниками духових оркестрів, які своєю багаторічною працею підносять духове виконавство на найвищу висоту. Серед них С. Мазурик, В. Максименко, Т. Гнюс, І. Горбачов, В. Грещук, М. Новицький, К. Дуда, Б. Ганін, М. Киселиця, П. Гешко, Р. Каплишнюк, Д. Федорак, В. Гаврилецький, В. Телегуз, Т. Ілащук та багато ін.

Узагальнюючи кращі традиції професійного музичного мистецтва, зокрема духової музики, в січні 1944 року при обласному Центрі народної творчості був створений професійний духовий оркестр „Буковина”, до складу якого ввійшли викладачі та випускники навчальних мистецьких закладів м. Чернівці, студенти музичного училища імені С. Воробкевича, військові музиканти. Ініціатором створення цього колективу стали викладач Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича, випускник Львівської державної консерваторії по класу труби В. Максименко та начальник управління культури ОДА, випускник Чернівецького музичного училища та Львівської державної консерваторії по класу валторни К. Саїнчук.

Основною метою створення цього колективу була підтримка традицій духового музикування на Буковині, пропаганда духової музики серед населення краю, стимулювання випускників спеціальних навчальних закладів культури і мистецтв до концертно-виконавської діяльності та пропаганда кращих зразків класичного мистецтва, сучасних українських композиторів і народної творчості.

За роки існування духовий оркестр підготував десятки концертних програм, провів велику кількість тематичних концертів, тридцять з них з нагоди державних свят та ювілеїв видатних діячів краю. Без Чернівецького духового

оркестру неможливо уявити жодного свята, жодної визначної події на Буковині. став творчою лабораторією для керівників дитячих та дорослих духових оркестрів. З оркестром працювали відомі диригенти, в тому числі і Роберт Джіффорд (США).

Певний час диригентом оркестру був військовий диригент, майор П. Гумінюк, пізніше випускник військово-диригентського факультету при Московській державній консерваторії імені П. Чайковського О. Буданов.

Не можна оминати увагою духові оркестри, які існували на Буковині. Це, в першу чергу, *духовий оркестр 41-го Буковинського піхотного полку*, який був створений у 1809 році і існував до 1918 року. Цей колектив грав на весіллях, у стройових походах, давав концерти духової музики, збори від яких йшли на допомогу інвалідам полку, в міську казну. Цей колектив отримав назву „Буковинський” через особливий склад полку. Що формувався за рахунок рекрутського набору буковинців.

В рамках нашого дослідження, вважаємо за необхідне розглянути докладніше діяльність духових оркестрів Буковини, в яких солістами та диригентами працюють випускники відділу духових та ударних інструментів Чернівецького музичного фахового коледжу імені С. Воробкевича.

Духовий оркестр Управління внутрішніх справ

Оркестр був створений в 1973 році, першим його керівником став відомий музикант, тромбоніст, виконавець В. Чехутін. З 1984 року оркестром керував випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича, викладач по класу туби, диригент К. Сметанюк. У 1993-1999 рр. – військовий диригент, випускник Чернівецького культурно-освітнього училища та військово-диригентського факультету при Московській державній консерваторії імені П. Чайковського О. Буданов.

У 1987 році оркестр став лауреатом Всесоюзного фестивалю народної творчості.

У 1988 році колектив зайняв перше місце на огляді-конкурсі художньої самодіяльності України.

Відчутним поштовхом у розвитку духової музики на Буковині послужило відкриття Чернівецького музичного училища у 1940 році, а згодом культурно-освітнього училища. Випускники цих навчальних закладів активно включились в процес створення нових духових оркестрів, організації концертних виступів перед населенням.

Зараз на відділі духових та ударних інструментів працюють талановиті педагоги, майже всі вони є випускниками свого ж навчального закладу. Серед них заслужений працівник культури України, викладач-методист В. Г. Городенський – автор трьох маршів на теми стрілецьких та українських народних пісень. Він здійснив переклад для великого складу духового оркестру. Симфонії соль-мінор невідомого автора, оркестрував „Ювілейний марш” С. Воробкевича, 5 номерів з „Дитячого альбому” П. Чайковського, 7 номерів з циклу „Пори року”.

У 1991 році з нагоди Дня незалежності України В. Городенський написав марші „Гей, ви, стрільці січові” та „За Україну”, які в 1992 році виконав зведений духовий оркестр області на святі духової музики в м. Чернівці. Два роки він працював військовим диригентом духового оркестру, виховав багато талановитих диригентів;

На відділі працюють викладачі-методисти С. Мазурик, В. Грещук, старші викладачі О. Тютюник, В. Максименко, М. Микитей, Т. Гнюс, Р. Левицький, В. Костилук, викладачі О. Герасимов, О. Дебера, К. Сметанюк, О. Мостепан, А. Серебрянський, В. Плешкан, О. Акейніков, В. Мельничук, В. Горб.

Мазурик С. М. – викладач –методист, випускник Київської державної консерваторії імені П. Чайковського, автор трьох маршів для дитячих духових оркестрів, створив десятки дитячих та дорослих духових оркестрів, здійснив переклад та аранжування багатьох творів для різних складів духового оркестру.

Був керівником студентського духового оркестру Чернівецького училища культури і мистецтв імені С. Воробкевича.

В. М. Максименко – старший викладач, випускник Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка, написав „Буковинський марш”, працював художнім керівником і головним диригентом духового оркестру ОМА та „Буковина”, керував духовим оркестром Чернівецького училища мистецтв імені С. Воробкевича, культурно-освітнього училища та аматорськими колективами області.

Т. М. Гнюс – викладач-методист, лауреат обласної мистецької премії імені С. Воробкевича, концертмейстер групи тромбонів симфонічного оркестру Чернівецької обласної філармонії.

Закінчив Чернівецьке музичне училище у 1965 році по класу тромбона та Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка у 1970 році. З 1972 року працює на відділі духових та ударних інструментів Чернівецького фахового коледжу імені С. Воробкевича, довгий час був завідувачем циклової комісії.

В.В. Горб – випускник Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка по класу кларнета (клас доц. Ю. Корчинського). З 2007 р. працював викладачем на відділі духових та ударних інструментів в Чернівецькому училищі мистецтв імені С. Воробкевича, з 2009 р. – артист ансамблю „Плай” Чернівецької обласної філармонії

У минулі роки працювали А. Жубр, М. Дельман, О. Ройзман, Г. Горлицький, Є. Михасюк, заслужений діяч мистецтв України. Володар золотої медалі ЮНЕСКО „Золоте ім'я світової культури” Й. Ельгісер, який є автором двох концертів для фортепіано та духового оркестру, низки музичних творів для флейти, валторни, труби, тромбона і туби з оркестром.

Викладацький склад відділу береже пам'ять про фундаторів відділу Г. Качанова, І. Петрова, І. Рибалки.

За роки існування відділ духових та ударних інструментів Чернівецького фахового коледжу імені С. Воробкевича підготував біля тисячі спеціалістів, серед яких заслужені артисти України В. Соколик, М. Чередарчук, І. Пендищук, заслужені артисти Росії О. Усач, М. Усач, І. Станішевський, заслужені артисти Молдови П. Усач, Г. Усач, Д. Лукач, заслужений артист Білорусі О. Перепелюк, заслужений артист Татарської АРСР А. Мігалук, заслужений діяч мистецтв України Л. Затуловський.

Лауреатами республіканських конкурсів стали О. Бойчук (нині професор Гарвардського університету), І. Пендищук, Д. Лукач, М. Мішней, Г. Пантелейчук, І. Іваницький, лауреат фестивалю джазової музики Я. Смаглій та ін.

Багато випускників відділу працюють у симфонічних оркестрах, оркестрах оперних театрів України, близького та далекого зарубіжжя. Добру славу здобувають і випускники відділу, які трудяться на педагогічній ниві.

На відділі духових та ударних інструментів Чернівецького фахового коледжу імені С. Воробкевича діє створений у 1954 році духовий оркестр. В різні часи цим колективом керували О. Білохвостов – військовий диригент, випускник військово-диригентського факультету при Московській державній консерваторії імені П. Чайковського;

І. Петров – закінчив Кишинівську консерваторію по класу труби;

А. Жубр – викладач училища по класу труби, випускник Київської державної консерваторії імені П.І. Чайковського, клас труби заслуженого діяча мистецтв України професора В.М. Яблонського, в 60 роках ХХ століття викладав клас труби у Львівській державній консерваторії імені М.В. Лисенка;

С. Мазурик – закінчив Київську державну консерваторію імені П. Чайковського по класу тромбона;

С. Герасимов – закінчив Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка по класу фагота;

В. Максименко - закінчив Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка по класу труби;

В. Грещук - закінчив Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка по класу труби;

Т. Гнюс - закінчив Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка по класу тромбона.

Духовий оркестр відділу – учасник республіканських концертів та інших культурно-мистецьких заходів, які проводяться в м. Чернівці і районах області, відзначений багатьма призами та грамотами.

Неординарною подією на Буковині стало відкриття у Чернівцях *культурно-освітнього училища*. В якому був відкритий відділ духових та ударних інструментів. На відділі створили студентський духовий оркестр у 1960 році. Першим керівником колективу став І. Мельничук, випускник Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка по класу труби.

З 1964 по 1968 рр. оркестром керував випускник Чернівецького музичного училища і Львівської консерваторії по класу труби В. Максименко.

У 1968-1990 рр. керівником духового оркестру був Р. Левицький, випускник Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка по класу кларнета.

З 1990 р. – оркестром керував І. Горбачов, випускник Харківського державного інституту культури.

Оркестр виховав багато відомих музикантів, серед яких В. Дідух, Я. Кжижевський, О. Буданов, М. Берсан, М. Жарко, І. Івоняк, І. Бурик та ін. Оркестр систематично обслуговував у м. Чернівці і районах області культурно-мистецькі заходи. Колектив нагороджений грамотами і подяками управління культури ОДА.

В репертуарі оркестру твори зарубіжної та української класики.

У серпні 1957 року в *Чернівецькому педагогічному училищі* було відкрито музичний відділ. Підготовка спеціалістів відділу „Музичне виховання” проводилась з метою здійснення музично-педагогічної діяльності в закладах освіти і в першу чергу для роботи в школах різного типу.

Студенти, крім фортепіано, народних інструментів оволодівали і духовими інструментами. На відділі був створений духовий оркестр, без участі якого не обходилось жодне свято.

У різні роки духовим оркестром керували Г. Біленко – до 1968 р.; О. Молдавер – до 1980 р.; С. Білявченко – до 1983 р.; М. Чепишко – з 1983 р.

Народний самодіяльний духовий оркестр Центрального палацу культури м. Чернівці.

Справжньою кузнею народного мистецтва вважається Центральный палац культури.

У 1969 році з метою пропаганди духової музики та культурного обслуговування населення був створений духовий оркестр.

Першим керівником оркестру став відомий на Буковині музикант, диригент, аранжувальник О. Молдавер. Серед концертних програм оркестру професійно виділялись фантазії на теми українських та молдавських народних мелодій О. Молдавера, твори композиторів С. Чернецького, О. пахмутової, Й. Брамса, Ж. Бізе тощо.

У 1971 році духовий оркестр отримав почесне звання самодіяльного народного оркестру.

У 1981 р. колектив очолив випускник Чернівецького культурно-освітнього училища по класу кларнета, учень директора музичного училища імені С. Воробкевича С. Левицького В. Вістовський.

Оркестр нагороджений дипломами та грамотами, він є учасником марш-парадів, різноманітних фестивалів та концертів.

Чернівецька музична школа №1

Духовий оркестр створений у 40-х роках минулого століття. Його першим керівником був Д. Шестаков. З оркестром в різні роки працювали досвідчені музиканти-диригенти І. Петров, Л. Затуловський, Л. Мазурик, І. Доломанджі.

З 1997 р. з оркестром працює випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича Б. Ганін. В оркестрі пройшли ансамблеву практику сотні талановитих юних музикантів. Які пізніше продовжили навчання у середніх та вищих музичних закладах.

Чернівецька музична школа №2

Духовий оркестр був створений у 1968 році. Його першим керівником став Р. Мончаковський, який працював на цій посаді понад 30 років. В оркестрі пройшли гарну школу професійної гри багато юних і талановитих музикантів, серед яких М. Рибчук, О. Буданов, М. Косташ, Ю. Зосько, В. Мазга, Ю. Понич, О. Дебера та ін.

Оркестр постійно з великим успіхом виступає на всіх культурно-мистецьких заходах міста, неодноразово виборював почесні місця, за що нагороджений багатьма дипломами та грамотами.

В різний період оркестром керували викладачі школи В. Маковіччук та М. Березовський.

Чернівецька музична школа №3

Духовий оркестр заснований у 1955 році і першим його керівником став директор школи П. Денейко. Згодом оркестром керували 1965 р.- М. Головатий;
1966-1967 рр. – Р. Левицький;
1968-1970 рр. – В. Скрипник;
З 1971 р. – С. Телегуз.

Духовий оркестр постійно бере участь у марш-парадах та конкурсах духових оркестрів області. За що неодноразово був відзначений дипломами та грамотами. Учасники оркестру брали участь в обласних конкурсах ансамблів та в програмі „Нові імені України”.

Чернівецька музична школа №4

Духовий оркестр створений у 1983 році. Його керівниками були М. Івасюк, О. Джуряк, І. Бурик, Д. Ватрич, А. Альтман, М. Березовський, Т. Іллашук.

Кожного року духовий оркестр бере участь у марш-парадах духових оркестрів області, звітних концертах, а також у шефських виступах для військовослужбовців. Учні загальноосвітніх шкіл. У репертуарі оркестру твори Ф. Шуберта, М. Новицького, М. Глінки, Д. Тухманова, А. Бабаджаняна та багато ін.

На базі відділу духових та ударних інструментів працюють дитячі колективи: ансамбль трубачів (кер. старший викладач М. Івасюк), ансамбль кларнетистів (кер. старший викладач Д. Ватрич), ансамбль мідних духових інструментів та диксиленд (кер. М. Івасюк).

Духовий оркестр заводу „Легмаш”.

Оркестр створювався на кращих традиціях духової музики Буковини. До 1977 року оркестром керували О. Молдавер та Б. Волощук. З 1977 по 1996 рр колективом керував талановитий трубач, випускник Чернівецького музичного училища, клас труби І. Петрова М. Головатий.

Паралельно з духовим, на заводі був створений естрадний оркестр.

Духовий оркестр заводу „Кварц”.

Керували оркестром професійні музиканти, які отримали музичну освіту у Чернівецькому музичному училищі.

Так, з 1974 по 1976 рік – керував оркестром Р. Левицький;

1980 по 1983 рік – П. Стріхович;

Певний час з оркестром працювали відомий диригент і тромбоніст-виконавець, випускник Чернівецького музичного училища та Київської державної консерваторії імені П. Чайковського С. Мазурик. На базі оркестру проходили диригентську практику студенти Чернівецького культурно-освітнього училища.

Духовий оркестр Чернівецького ДОКу.

Організатором оркестру був талановитий музикант і аранжувальник О. Молдавер. На відміну від інших, в цьому колективі брали участь тільки працівники підприємства.

Особливо популярним оркестр був у 50-60-ті роки минулого століття. Коли обслуговував танцювальний майданчик Чернівецького ДОКу. Оркестр користувався неабиякою популярністю завдяки сучасному репертуару та відповідній манері естрадного виконання. Певний час оркестром керував студент Чернівецького музичного училища, трубач В. Грабний.

Отримавши необхідну практику оркестрової гри, деякі учасники зуміли організувати самостійні духові оркестри в населених пунктах Буковини. Серед тодішніх музикантів оркестру виконавською майстерністю виділялись І. Мельничук, В. Тараус, К. Закшецький, К. Саїнчук, В. Пущук, І. Кібальник, М. Паскар, В. Паскар, І. Ковальчук та багато ін.

Духовий оркестр заводу „Гравітон”.

Духовий оркестр розпочав своє існування з 1976 року. Його першим керівником був Є. Астахов. З 1978 по 1999 рік оркестром керував випускник Чернівецького культурно-освітнього училища по класу труби С. Боднарук. Оркестр виконував в основному урочисто-розважальний репертуар, з успіхом обслуговував святкові події як на заводі „Гравітон”, так і в м. Чернівці.

Зауважимо, що духові оркестри створювались не тільки в Чернівцях, а й в районних будинках культури, в селищах міського типу. І практично всюди

артистами оркестрів, диригентами є випускники Чернівецького музичного та культурно-освітнього училищ. В рамках нашого дослідження вважаємо за необхідне проаналізувати діяльність професійних та самодіяльних духових оркестрів в районах а нині територіальних громадах Буковини.

Вижницький район

Народний самодіяльний духовий оркестр Вижницького районного будинку народної творчості та дозвілля

Оркестр діє з квітня 1957 року. першими його керівниками працювали О. Тимошин, В. Козлюков, М. Ткачук, І. Мельничук. З 1971 року оркестр очолив випускник Чернівецького музичного училища О. Бродовінський, у 1990-х роках оркестром керував С. Торак. Колектив був переможцем районних і обласних оглядів – конкурсів духової музики та марш-парадів, лауреатом Республіканського конкурсу художньої самодіяльності 1989 р., активним учасником урочистостей на Другому регіональному фестивалі гуцульського фольклору (1992 р.) у м. Вижниці. Оркестр щорічно проводив творчі звіти перед населенням районного центру з програмами оновленого репертуару. У 1987 році духовому оркестру присвоєно почесне звання „Самодіяльний народний”.

Народний самодіяльний духовий оркестр Берегомет - Заліченського сільського клубу

Оркестр заснований у 1975 році. Керівник оркестру – М. Киселиця, випускник Чернівецького музичного училища по класу труби. У 1995 році колектив отримав звання „Самодіяльний народний”.

Оркестр бере активну участь в обласних святах духової музики та марш-парадах духових оркестрів.

Вижницька музична школа

Духовий оркестр створений у 1979 році. Його незмінним керівником був П. Гешко, випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу тромбона. Оркестр є постійним учасником і переможцем районних та обласних марш-парадів та фестивалів.

Вашковецька музична школа

Духовий оркестр був заснований у 1976 році. Першим його керівником став відомий диригент П. Гешко.

Оркестр постійно підтримує традиції духової музики Буковини, активно приймає участь у концертах та інших культурно-громадських заходах району, щорічно проводив до десяти концертів. Припинив своє існування оркестр у 2003 році.

Берегометська музична школа

Духовий оркестр створений у 1971 році. Його засновником і керівником був директор школи М. Киселиця.

Колектив є неодноразовим переможцем районних та обласних оглядів, конкурсів, марш-парадів та фестивалів. За період існування оркестр неодноразово ставав лауреатом оглядів творчої майстерності, районних та обласних конкурсів.

Іспаська музична школа

Духовий оркестр школи був створений у 1978 році на базі тодішнього філіалу Вижницької музичної школи. Першим керівником оркестру був викладач школи С. Мельничук. Репертуар оркестру складала походні марши, твори композиторів-класиків.

Пізніше керівником оркестру став В. Андрич. Зауважимо, що в цьому оркестрі грав прекрасний трубач С. Тихонюк, який закінчив Чернівецьке музичне

училище імені С. Воробкевича та кафедру духових та ударних інструментів Рівненського інституту культури (клас труби ст. виклад. О. Садового, заслуженого діяча мистецтв України, професора С. Цюлюпи).

Духовий оркестр є постійним учасником конкурсів, фестивалів та концертів.

Герцаївський район

Герцаївська музична школа

Духовий оркестр був створений у 1971 році. Його першим керівником став талановитий кларнетист, випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича В. Пиргару (клас І. Рибалка).

Оркестр презентує духове мистецтво на всіх рівнях області, є активним учасником оглядів та конкурсів.

Горбівська музична школа

Оркестр був заснований у 1990 році. Його першим керівником був викладач А. Ковблик.

З приходом на посаду керівника оркестру молодого перспективного музиканта І. Скалка, оркестр вийшов на новий ступінь творчого розвитку.

Глибоцький район

Духовий оркестр смт Глибока

Духовий оркестр створений у 1965 році. Його засновником та керівником став М. Стрільчук, випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу труби (1977 р.).

Глибоцька музична школа

Дитячий оркестр був створений у 1966 році. Його першим керівником і організатором став випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу тромбона Т. Гнюс.

З 1968 року оркестром керував талановитий музикант І. Горбачов. З 1975 по 1990 рік диригентську естафету прийняв випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича В. Мигалатюк.

Кам'янська музична школа

Оркестр створений у 1983 році. Його керівником і засновником став Г. Романюк, випускник Чернівецького культурно-освітнього училища по класу кларнета.

Турятська музична школа

Духовий оркестр школи створений у 1979 році і його засновником та керівником став Д. Амоші, випускник Івано-Франківського педагогічного інституту.

З 1992 року оркестром керував М. Амоші, директор музичної школи, випускник Харківського інституту культури.

Застанівський район

Самодіяльний народний духовий оркестр Заставни

Творча біографія духового оркестру започаткована у 1946-1947 році місцевими музикантами-любителями під керівництвом великої шанувальниці дцхової музики баритоністки Л. Мельник.

У 1963 році з ініціативи директора Заставницької музичної школи М. макаренка було створено дитячий духовий оркестр.

У 1967 році оркестру було присвоєно почесне звання „Самодіяльний народний”. Оркестр неодноразово ставав лауреатом та дипломантом республіканських фестивалів – золота медаль лауреата у 1970 р., 1972р., срібна – у 1976 р.

В популяризації духової музики в області велика заслуга належить самодіяльному народному духовому оркестру РПК Заставни. Неодноразово оркестр нагороджений дипломами, грамотами, у 1967 році колектив нагороджений Почесною грамотою президії Верховної ради УРСР за успіхи, досягнуті в аматорському мистецтві.

У 1992 році керівником і диригентом оркестру став талановитий трубоч, випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича та Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка, директор Заставнівської музичної школи В. Грещук.

У 1998 році на базі дорослого та дитячого оркестрів Заставни з великим успіхом відбувся семінар-практикум для керівників духових оркестрів області за участю відомого американського диригента Р. Джіффорда.

Народний самодіяльний духовий оркестр Будинку культури села Кадубівці.

Сою діяльність оркестр розпочав у п'ятдесятих роках минулого століття невеликою групою духовиків-любителів. Проіснував цей колектив чотири роки. У 1964 році оркестр заново відродив учитель співів місцевої школи Ю. Марусяк.

У 1982 році в Кадубівцях був відкритий філіал Заставнівської музичної школи, що стало суттєвим поштовхом для розширення складу духового оркестру.

У 1992 році колективу присвоєно почесне звання „Самодіяльний народний”.

Духовий оркестр при Заставнівській музичній школі був створений у 1963 році. У 1967 році оркестр отримав звання „Самодіяльний народний” і с того часу став дитячою студією при народному аматорському духовому оркестрі районного палацу культури.

Першим керівником оркестру був талановитий музикант і диригент, організатор музичної освіти на Буковині М. Макаренко. Наступним диригентом працював В. грещук, а з 1979 року його незмінним керівником став В. Гаврилецький. Духовий оркестр Заставнівської музичної школи є одним з кращих в області, незмінний учасник обласних конкурсів та марш-парадів духових оркестрів.

Вікнянська музична школа

Дитячий духовий оркестр був створений на початку 80-х років. Після відкриття у 1979 році Вікнянської музичної школи. Першим його керівником був директор школи Л. Коваль. Наступним керівником оркестру був В. Павельчук – викладач по класу флейти, директор школи з 1982 по 1990 рік.

З 1990 року по даний час духовим оркестром керує директор школи, талановитий трубач і педагог Василь Пужняк - випускник школи, випускник Чернівецького музичного училища, випускник кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного інституту культури (клас труби та диригування заслуженого діяча мистецтв України, професора Цюлюпи С.Д.).

Кострижівська музична школа

Духовий оркестр у селі Репужинці був заснований при сільській середній школі у 1964 році вчителем музики В. Махалістим, який проіснував до 1973 року.

У 1981 році було відновлено духовий оркестр вже при Будинку культури. Директором і керівником самодіяльного духового оркестру став В. Блажевський.

У 1989 році в селі Репужинці було відкрито філіал Кострижівської музичної школи. При якому і працює оркестр. З 1981 року незмінним керівником дитячого духового оркестру філіалу в с. Репужинці став директор музичної школи В. Блажевський.

Кельменецький район

Самодіяльний народний духовий оркестр Кельменецького районного будинку культури.

У 1962 році був створений духовий оркестр. Керівниками цього колективу в різні роки були випускник Чернівецького культурно-освітнього училища В. Герасим, вихованець оркестру М. Джурляк, випускник чернівецького культурно-освітнього училища М. Олійник.

Кельменецька музична школа.

Духовий оркестр Кельменецької музичної школи був створений у 1962 році директором цієї школи А. Гумінюком.

З 1987 року оркестром керує випускник Чернівецького культурно-освітнього училища М. Олійник.

Кіцманський район

Народний самодіяльний духовий оркестр Кіцманського районного будинку народної творчості та дозвілля.

Духовий оркестр був створений у 1958 році і першим керівником став випускник Чернівецького музичного училища, директор Кіцманської музичної школи, автор багатьох оркестрових та пісенних творів М. Новицький.

У 1973 році Міністерством культури України оркестру було присвоєно високе почесне звання „Самодіяльний народний”. Нинішній склад колективу –

це великий духовий оркестр, з яким успішно виступають солісти-вокалісти, інструменталісти.

Кіцманська музична школа імені В. Івасюка

Першим керівником дитячого духового оркестру був перший директор школи Ю. Візнюк, який керував ним до 1958 року.

З вересня 1958 року оркестром керує викладач школи М. Новицький, а з листопада цього ж року – М. Макаренко.

З 1984 року оркестром керує викладач школи Д. Федорак.

Киселівська музична школа

Духовий оркестр Киселівської музичної школи був створений в 1981 році. Його першим керівниками були В. Танасійчук, В. Масікевич.

В сусідньому селі Шишківці в 1970 році був створений духовий оркестр, керівником якого став місцевий учитель І. Плішка.

Мамаївська музична школа

Дитячий духовий оркестр був створений у 1984 році. Його першим керівником став відомий музикант С. Прокопець. З 1986 року оркестром керував відомий музикант і диригент, випускник Чернівецького музичного училища та Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка по класу труби І. Мельничук.

Сокирянський район

Новодністровська музична школа

Духовий оркестр Новодністровської музичної школи створений у 1985 році. Фундатором колективу був спеціаліст вищої категорії А. Добинда. Колектив

щорічно бере участь у міських заходах до дня міста, професійних свят будівельників, автомобілістів, енергетиків, працівників культури.

За плідну роботу оркестр неодноразово нагороджувався грамотами та дипломами.

Сторожинецький район

Старожинецька музична школа

Духовий оркестр був організований в 70-х роках викладачем по класу кларнета В. Фротовчаном. Пізніше оркестром керував викладач школи по класу труби І. Москалюк. Колектив неодноразово брав участь у оглядах духових оркестрів, марш-парадах, фестивалів духової музики, за що нагороджений дипломами та грамотами.

На відділі духових та ударних інструментів музичної школи працюють ансамблі: квінтет мідних духових інструментів (кер. В. Петрович), дует сопілкарів (кер. Ж. Доніченко).

Великокучурівська музична школа

Духовий оркестр був створений у 1997 році. Його першим керівником став Л. Фроляк. З 2001 року оркестром керує випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу флейти В. Столярчук.

Колектив є постійним учасником обласних конкурсів-оглядів та марш-парадів духових оркестрів.

Чудейська музична школа

Духовий оркестр був створений у 1971 році, керівник – Ф. Крупчак, випускник Чернівецького культурно-освітнього училища.

Старожинецький лісний технікум

Учнівський духовий оркестр технікуму був створений у 1963 році. Його першим керівником і засновником став випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича, директор Сторожинецької музичної школи В. Костилюк.

З 1974 року оркестром керував випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу кларнета, відомий музикант В. Фротовчан. Колектив нагороджений багатьма дипломами та грамотами.

Новоселицький район

Новоселицький народний самодіяльний духовий оркестр РБК

У 1962 році був створений духовий оркестр. Його організатором та керівником став випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича К. Саїнчук. Колектив неодноразово приймав участь у святах та марш-парадах. Духовий оркестр виховав багатьох видатних духовиків-виконавців, які з честю продовжили буковинські традиції в жанрі духового музикування в професійних колективах. України та за кордоном. Серед них С. Ройзман, К. Дуда, Д. Лукач, О. Чеботар, В. Пергару, П. Майзель.

Новоселицька музична школа

Дитячий оркестр був створений у 1960 році і першим його керівником став викладач школи Л. Затуловський, згодом В. Зимуха.

У 1962 році керівником колективу став випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу валторни К. Саїнчук.

Костичанська музична школа

Дитячий духовий оркестр школи був створений в 1978 році. Керівником його став Д. Каптар, пізніше талановитий духовик, представник славної сімейної династії духовиків М. Думініка.

Подвірненська духова музика

Духовий оркестр села Подвірне організований у 1951 році. Першим його керівником був М. Бежан. У 1960 році керівником колективу став В. Думініка., з 1975 року – В. Годораш,

Путильський район

Путильська музична школа

Духовий оркестр музичної школи розпочав свою діяльність у 1967 році і першим його керівником став М. Івасюк, викладач Чернівецької музичної школи №4.

Хотинський район

Хотинський народний самодіяльний духовий оркестр

Духовий оркестр був створений в 50-ті роки минулого століття при участі Ф. Станішевського. У 1957 році оркестр та його керівник були нагороджені дипломами II ступеня на фестивалі молоді Чернівецької області та III ступеня обласного оргкомітету фестивалю самодіяльного мистецтва України. У 1973 році духовому оркестру Хотинського РБК присвоєно звання „Самодіяльний народний”.

Зарожанська музична школа

Оркестр створений у 1982 році. Незмінним керівником колективу був Р. Каплишнюк. випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу труби. Неодноразово колектив нагороджувався дипломами, грамотами.

Хотинська музична школа

Духовий оркестр створений у 1955 році. Його першим керівником і засновником був військовий диригент С. Крилов. В різний час оркестром керували Г. Патик, І. Мокрогуз - випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу труби, М. Буряченко - випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу труби, В. Лановий – випускник Новосибірської консерваторії по класу валторни, Б. Ірайчук – випускник Кишинівської консерваторії по класу кларнета, О. Бродовінський - випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу труби.

З 1997 року оркестром керує І. Коновчук - випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу валторни.

Клішковецька музична школа

Дитячий духовий оркестр був створений у 1965 році випускником Київського училища культури та Харківського інституту культури на базі Клішковецького філіалу Хотинської музичної школи І. Горбачовим. З 1969 по 1983 рік оркестром успішно керував випускник Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича по класу валторни М. Мага.

Грунтовний аналіз створення та функціонування духових дитячих та дорослих оркестрів у Чернівецькій області дає нам право стверджувати про те, що відділ духових та ударних інструментів Чернівецького музичного училища (фахового коледжу) імені С. Воробкевича є центром професійної підготовки музикантів-духовиків Буковини.

Новою сторінкою в історії духової музики Буковини стали засновані конкурси юних музикантів на духових інструментах, які отримали статус міжнародних, адже духова музика користується заслуженою повагою і любов'ю серед широких верств населення, шанувальників цього популярного в народі жанру [39].

Підтримуючи кращі традиції духової музики Буковини, у Чернівцях започаткований регіональний конкурс юних виконавців на духових інструментах, який згодом отримав статус міжнародного. Урочисте відкриття I конкурсу відбулось в травні 2002 року. Головою журі цього конкурсу був директор Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича Р. Левицький, співголовою – народний артист України, доктор музикознавчих наук, професор Національної музичної академії імені П. Чайковського В. Апатський, член журі – заслужений артист України, професор Національної музичної академії імені П. Чайковського М. Юрченко.

У 2004 році в Чернівцях пройшов I Міжнародний конкурс юних виконавців на духових інструментах, лауреатами якого стали в тому числі і студенти Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича.

З метою популяризації та розвитку духової музики, підвищення виконавського рівня юних музикантів, в Чернівцях щорічно проводиться обласний конкурс духових оркестрів музичних шкіл, діє мистецька програма „Нові імена”, в якій беруть участь талановиті учні музичних шкіл та студенти Чернівецького фахового коледжу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Узагальнюючи матеріали другого розділу магістерського дослідження, можемо зробити наступні висновки.

Щедра на мистецькі таланти і традиції буковинська земля синтезує надбання багатьох європейських культур. Великі здобутки і традиції має Буковинський край і у сфері духової музики, яка сягає глибокої давнини.

В магістерському дослідженні нами з'ясовано, що ще на початку минулого століття почали формуватися родинні духові оркестри в сільській місцевості, які складались здебільшого з членів однієї сім'ї. Особливо вони пропагувались в Хотинському, Новоселицькому і Кельменецькому районах. Пізніше духова музика активно розповсюджувалась і в інших районах області та м. Чернівці.

Професійне навчання на духових інструментах розпочалося з часу відкриття в Чернівцях у 1940 році музичного училища, яке згодом стало носити ім'я видатного буковинського музиканта, композитора, музичного критика, громадського діяча та просвітителя С. Воробкевича. Непростим та тернистим був шлях становлення та розвитку цього знаного музичного закладу.

У другому розділі магістерського дослідження надається ґрунтовний аналіз існуючих в Чернівецькому фаховому коледжі імені С. Воробкевича циклових комісій, вияснюється сутність організації навчально-виховного процесу цього навчального закладу.

У магістерській роботі надаються творчі портрети провідних викладачів закладу, згадуються імена кращих випускників, аналізується мистецька та культурно-просвітницька діяльність творчих колективів та їх керівників.

В другому розділі магістерського дослідження висвітлюється життєвий та творчий шлях науково-педагогічних працівників циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені

С. Воробкевича, аналізується концертна та просвітницька діяльність творчих колективів циклової комісії, згадуються імена кращих її випускників.

У роботі надається ґрунтовний аналіз заснування духових оркестрів на Буковині в історичній ретроспективі.

Нами з'ясовано, що студенти та випускники циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича є основою в забезпеченні кадрами в галузі культури і мистецтва Буковині.

ВИСНОВКИ

Радикальні зміни в соціально-економічному житті суспільств на початку нового століття вимагають корінних змін та суттєвого оновлення змісту освіти.

На сучасному етапі національного відродження надзвичайно актуальним є вивчення та відтворення історичної картини становлення та розвитку вітчизняної музичної культури та освіти.

З метою з'ясування специфіки становлення та розвитку національного культурно-просвітницького руху на Буковині в першому розділі магістерського дослідження розглянуто та узагальнено історичні та мистецтвознавчі надбання провідних науковців (Д. Жмундуляк, О. Добржанський, О. Залуцький, С. Церковник, Н. Філіпчук, І. Ярошенко та ін.).

В першому розділі магістерського дослідження історичні шляхи зародження та розвитку культурно-просвітницького руху на Буковині, який відбувався в умовах жорстокого притиску з боку Австрійської імперії та Румунії, до складу яких довгий час входила Буковина.

В першому розділі наукової роботи систематизуються історичні відомості про період культурно-національного відродження на Буковині, надається ретроспективний аналіз створення та функціонування культурно-просвітницьких товариств цього краю, які суттєво вплинули на розвиток культурно-освітнього життя Буковини.

Нами з'ясовано, що характерною особливістю Буковини є її багатоетнічний склад, що звичайно наложило відбиток на розвиток культури краю.

В першому розділі наукової роботи нами на основі історичних, документальних джерел окреслені культурно-історичні передумови становлення та розвитку музичної професійної освіти на Буковині, серед яких *суспільно-політичні* - поширення народницького руху за національну свідомість

українського народу і незалежність національної української культури, створення політичних партій на Буковині; *культурно-історичні* – Буковинський народний етнічний фольклор, розвиток народної творчості краю, виникнення культурно-просвітницьких товариств.

На основі історичних, мистецтвознавчих наукових джерел у першому розділі магістерського дослідження прослідковується нелегкий і тернистий шлях становлення та розбудови професійної музичної освіти на Буковині, надаються творчі портрети кращих представників музичного мистецтва краю, які внесли неоціненний вклад у розвиток професійної музичної культури не тільки Буковини, а й України в цілому.

Щедра на мистецькі таланти і традиції буковинська земля синтезує надбання багатьох європейських культур. Великі здобутки і традиції має Буковинський край і у сфері духової музики, яка сягає глибокої давнини.

В магістерському дослідженні нами з'ясовано, що ще на початку минулого століття почали формуватися родинні духові оркестри в сільській місцевості, які складались здебільшого з членів однієї сім'ї. Особливо вони пропагувались в Хотинському, Новоселицькому і Кельменецькому районах. Пізніше духова музика активно розповсюджувалась і в інших районах області та м. Чернівці.

Професійне навчання на духових інструментах розпочалося з часу відкриття в Чернівцях у 1940 році музичного училища, яке згодом стало носити ім'я видатного буковинського музиканта, композитора, музичного критика, громадського діяча та просвітителя С. Воробкевича. Непростим та тернистим був шлях становлення та розвитку цього знаного музичного закладу.

У другому розділі магістерського дослідження надається ґрунтовний аналіз існуючих в Чернівецькому фаховому коледжі імені С. Воробкевича циклових комісій, вияснюється сутність організації навчально-виховного процесу цього навчального закладу.

У магістерській роботі надаються творчі портрети провідних викладачів закладу, згадуються імена кращих випускників, аналізується мистецька та культурно-просвітницька діяльність творчих колективів та їх керівників.

В другому розділі магістерського дослідження висвітлюється життєвий та творчий шлях науково-педагогічних працівників циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича, аналізується концертна та просвітницька діяльність творчих колективів циклової комісії, згадуються імена кращих її випускників.

У роботі надається ґрунтовний аналіз заснування духових оркестрів на Буковині в історичній ретроспективі.

Нами з'ясовано, що студенти та випускники циклової комісії духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича є основою в забезпеченні кадрами в галузі культури і мистецтва Буковині.

Список використаних джерел

1. Апатський В. М. Історія духового музично-виконавського мистецтва. Київ : ТОВ «Задруга», 2010. – 248 с
2. Апатський В.М. Актуальні проблеми духового музично-виконавського мистецтва: Навчальний посібник. Київ : ТОВ «Задруга», 2013. – 588 с.
3. Апатський В.М Історія духового музично-виконавського мистецтва.. Книга 2. . – Київ: ТОВ «Задруга», 2012. – 408 с.
4. Апатський В. М. Основи теорії та методики музично-виконавського мистецтва: навчальний посібник. Київ, НМАУ імені. П. І. Чайковського, 2006. – 432 с.
5. Барвінський В. Огляд історії української музики / В. Барвінський // Історія української культури. –К., 1993. – 762 с.
6. Бережницький О. Наші музики / О. Бережницький // Артистичний вісник. – Л., 1905. – Зош. IX і X. – 152 с.
7. Білецький Л. Ю. Федькович / Л.Білецький // Самостійна думка. – Чернівці, 1934. – 32 с.
8. Білик Б. Енополітична історія України (1860–1900 рр.) : Монографія / Б. Білик. –К. : Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2002. – 245 с.
9. Біликовський І. Порфирій Бажанський / І. Біликовський // Альманах музичний. – Л., 1904. – 93 с.
10. Богданов В. Історія музичного мистецтва України від найдавніших часів до поч. ХХ ст. : моногр. / В. Богданов. – Х. : Основа, 2007. – 395 с.
11. Богданов В.О. Історія духового музичного мистецтва України : моногр. / В.О. Богданов. – Х. : Основа, 2000. – 336 с.
12. Богданов В.О. Концертна практика сольо-ансамблевого і оркестрового виконавства на духових інструментах в Україні у другій половині ХVІІІ – першій половині ХІХ ст. / В.О. Богданов // Традиції та новації у вищій архітектурно-

художній освіті : зб. наук. пр. вузів худож.-буд. профілю України і Росії. – Х., 2006. – Вип. 4, 5, 6. – С. 95–99.

13. Богданов В.О. Предыстория духового музыкального искусства Украины. / В.О. Богданов // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – Харків, 2007. – № 1, 2. – С. 11–20.

14. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХст.: В 2-х томах.- Т.1.-Х.: ФО-П Сілічева С.О.,2013.- 384 с.

15. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХст.: В 2-х томах.- Т.2.-Х.: ФО-П Сілічева С.О.,2013.- 348 с.

16. Буковина, її минуле і сучасне. (Під ред. Квітковського Д. Бриндзана Т., Жуковського А.). Філядельфія – Дітройт – Париж: Зелена Буковина, 1956. – 956 с.

17. Буковина: історичний нарис / Відп. ред. В.М.Ботушанський. – Чернівці: Зелена Буковина, 1998. – 418 с.

18. Витвицький В. Століття уродин двох українських музик (Пам'яті П. Бажанського й С. Воробкевича) / В. Витвицький // Новий час. – Л., 1936. – Ч. 103, 105, 107. – 45 с.

19. Воробкевич С. Суд чеха о музиці славянській взагалі, а о южнорускій в особливости / С. Воробкевич // Правда. – Л., 1875. – Ч. 13. – 672 с.

20. Демочко К. Мистецька Буковина. Нариси з минулого / К. Демочко. – К., 1968. – 175 с.

21. Добржанський О. Культурно-освітні товариства і українське національне відродження на Буковині (друга половина ХІХ – початок ХХ століття) / О. Добржанський //Україна:культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2010. – Вип. 19. – С.507-510.

22. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини ХІХ — початку ХХ ст. /Добржанський О. — Чернівці: Золоті литаври, 1999. — 574 с.

23. Жмундуляк Д.Д. Суспільно-політична складова „Міфу Чернівців” другої половини ХІХ – початку ХХ ст. (за документами Державного архіву Чернівецької області) / Д.Д. Жмундуляк // Архіви України. – Вип. 5 (275), 2011.

24. Загайкевич М. Чесько-українські музичні зв'язки як фактор становлення української національної композиторської школи / М.Загайкевич // Матеріали до українського мистецтвознавства. – К., 2003. – Вип. 2. – С.107–111.

25. Залуцький О.В. Музичні товариства Буковини. Довідник Чернівецького обласного відділення Національної всеукраїнської музичної спілки (до 25-річчя від дня заснування) / Олександр Залуцький. - Чернівці: Друк Арт, 2016. -304 с.

26. Збірник наукових матеріалів VI-ї Міжнародної науково – практичної конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №6 /Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2014.-156 с. ISBN 978-966-416-336-8

27. Збірник наукових матеріалів V-ї Міжнародної науково – практичної конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №5 /Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2013.-160 с.

28. Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №13 /Упорядник С. Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2021.-178 с.

29. Карлова В. Формування національної самосвідомості українського народу в період національно-культурного відродження /В. Карлова //Науковий вісник Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління. – Вип. №6, 2010.

30. Кожокар М. Організаційні засади діяльності українських молодіжних товариств Буковини (друга половина XIX- початку XX ст.) /М. Кожокар // Electronic journal “The theory and methods of educational management”, edition 3(14), 2014.
31. Литвин В. М. Історія України: підручник / В. М. Литвин; ред. В. А. Смолій. – Київ: Наукова думка, 2006. – 728 с. .
32. Полянко О. Нарис з історії православної церкви на Буковині / О. Полянко. – Чернівці : Зелена Буковина, 2001. – 56 с.
33. Попик О. Роль композиторської спадщини Сидора Воробкевича в музичному вихованні школярів / О. Попик, О. Яцків // Українські композитори – дітям : Матеріали міжвузівської студентської науково-практичної конференції. – Дрогобич : Вимір, 2004. –122 с.
34. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – К. : Арттек, 1999. – 532 с.
35. Рудчук Ю. Духова музика України XVIII-XIX століттях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Ю.Рудчук. – К., 2001. – 28 с.
36. Рудчук Ю.А. Духова музика в Україні (XVIII-XIX ст.) / Ю.А. Рудчук. – К., 2006. – 228 с. – ISBN 5-12-004237-6.
37. Руська бесіда. – Чернівці : Буковинская Русь, 1875. – 271 с.
38. Саїнчук К. Сурми Буковини. З історії духових оркестрів Чернівецької області / К. Саїнчук. – Чернівці: Золоті литаври, 20005. – 200с.
39. Сарбей В. Г. Національне відродження України [Текст] /В.Г. Сарбей. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с.
40. Субтельний О. Україна : історія / О. Субтельний. – К. : Либідь, 1991. – 512 с.

41. Філіпчук Н.О. Розвиток особистісних якостей майбутніх музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України (перша половина ХХ століття) / Н.О. Філіпчук . – Чернівці: Зелена Буковина, 2011, 186 с.

42. Церковник С. І. Історико-правові засади становлення та функціонування українських наукових, громадських та культурно-освітніх інституцій Східної Галичини у 1848–1939 рр.: монографія / С. І. Церковник. — Львів : «Галицька видавнича спілка», 2020. - 148 с.

43. Цюлюпа С.Д. Асоціація діячів духової музики в мистецькому житті Рівненщини /С.Д. Цюлюпа // Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №9 /Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2017. -214 с.

44. Цюлюпа С.Д. Історія кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету: минуле і сучасне. Навчальний посібник.-Рівне: видавець О.Зень, 2012.-240с. ISBN 978-617-601-038-8.

45. Цюлюпа С.Д. Трубачі Рівного в історії інструментально-ансамблевого виконавства Волинського Полісся /С.Д.Цюлюпа // Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №6 /Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2014. - 151 с.

46. Чашин В. Буковина захоплює / В. Чашин // Мінская прауда. – 1966. – 18 лютого.

47. Черепанин М. Музична культура Галичини / М. Черепанин. – К. : Вежа, 1997. – 328 с. 10.

48. Чернівці: Історія і сучасність (Ювілейне видання до 600-річчя першої писемної згадки про місто). [Кол. монографія] В.М.Ботушанський,

С.В.Біленкова, О.В. Добржанський та ін. За заг. ред. В.М.Ботушанського. – Чернівці: Зелена Буковина, 2009. – 586 с.

49. Ярошенко І.В. Музичне краєзнавство Західної України ХІХ-ХХ століть: професійно-хорове мистецтво Буковини: Навч. посіб. /Ірина Володимирівна Ярошенко. – К.: Видавництво „Білий тигр”, 2015. – 220 с.

50. Ярошенко І. Мистецтвом встелені шляхи / І. Ярошенко. – Чернівці : Прут, 2004. – 220 с.

51. Ярошенко І. Мистецький колектив і національне відродження / І. Ярошенко // Гуманістичний вісник. Львівське міжобласне гуманітарне товариство. – Львів, 1999. – Ч. 1–2. – 84 с.

ДОДАТКИ

Духовий оркестр відділу духових та ударних інструментів
Чернівецького фахового коледжу культури і мистецтв
імені С. Воробкевича

Педагогічний колектив відділу духових та ударних інструментів

Чернівецького фахового коледжу культури і мистецтв

імені С. Воробкевича